

Magazine

NEVER STOP DANCING

1-16 juli 2021

JULI DANS

**INTERNATIONAL
FESTIVAL FOR
CONTEMPORARY
DANCE**

Alexandra Bachzetsis . Ty Boomershine . Nicole Beutler . Sharon Eyal
Sarah Huygens Jawla . Mette Ingvarsen . Anne Teresa De Keersmaeker
Euripides Laskaridis . Christos Papadopoulos . Panzetti & Ticconi

TREMBLE DOOR TYPEX . THUISWERKEN . JULIDANS IN BEELD

Julidans 2021

Ever since the dawn of time man has felt the urge to huppel. Anthropologists have recognised huppeling as 'the very first dance known to mankind', declaring it

THE MOTHER OF ALL DANCES

ETHIOPIA 497979 BC

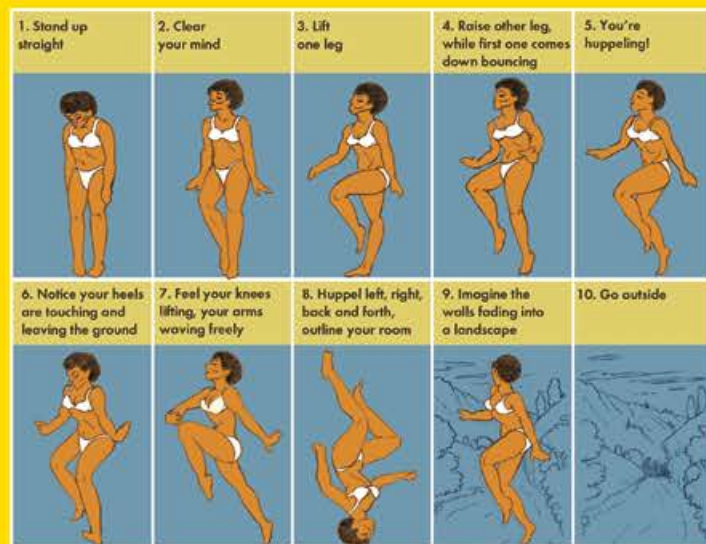
The Invention Of huppeling

HUPPELING INDUCES JOYFULNESS

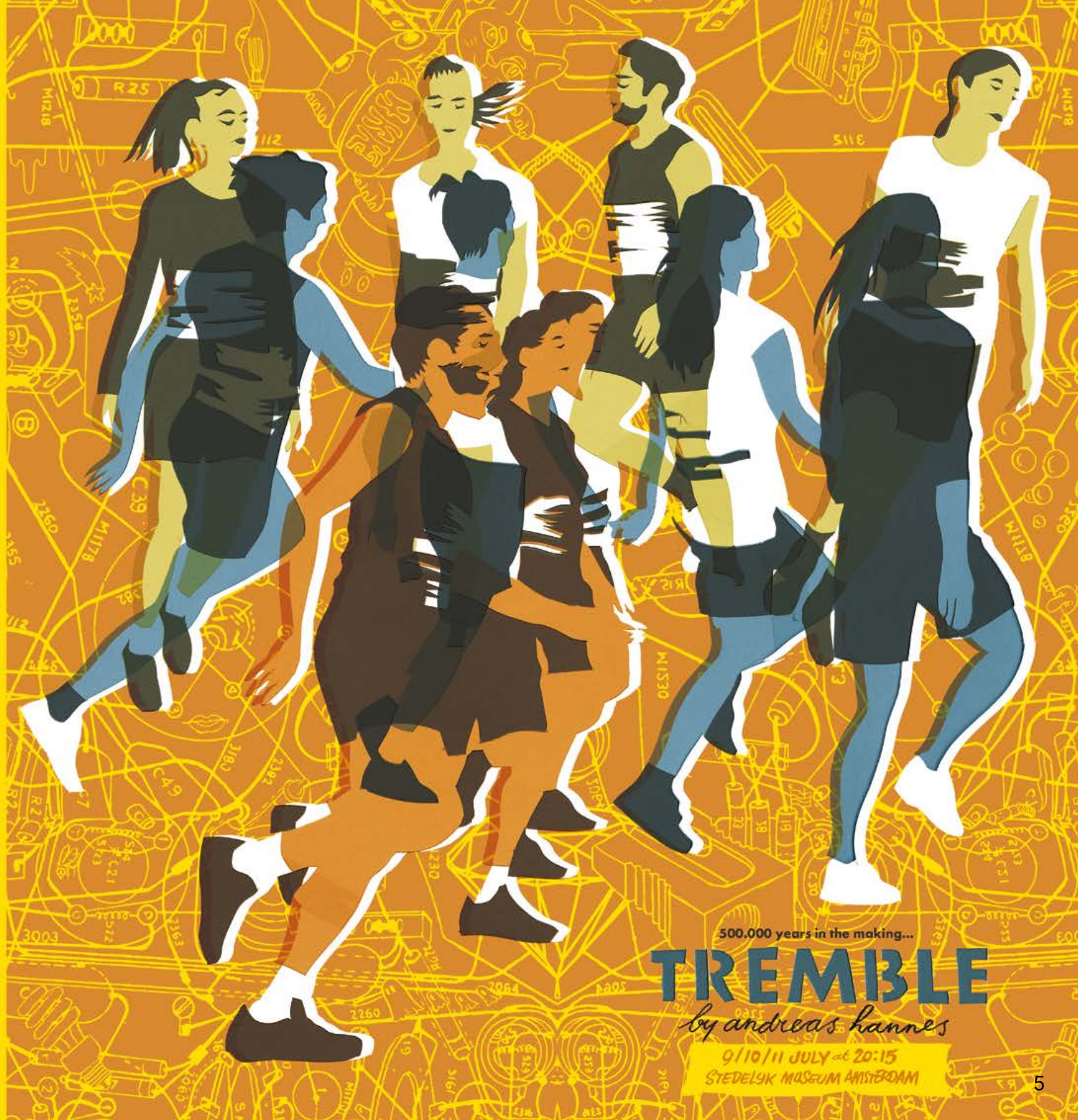
- A Tsunami of serotonin and dopamine flood the senses as soon as the feet take off.
- The heartbeat adjusts to the flow of the feet adding a rhythmic frivolity to the blood circulation, providing fresh air to the vital organs.
- The carefree cadence of huppeling stimulates the resiliency of all important muscles.

HOW TO HUPPEL (a tutorial)

KEEP ON
HUPPELIN'...

500.000 years in the making...

TREMIBLE

by andreas hannes

9/10/11 JULY at 20:15

STEDELYK MUSEUM AMSTERDAM

Dit festival valt in een onzekere tijd. Door de coronapandemie staat niet 100% vast in welke vorm Julidans 2021 zal doorgaan. We zetten alles op alles om u 'gewoon' te verwelkomen in de theaters en op de andere Julidanslocaties. Om toch flexibel te zijn, besloten we geen programmaboekje uit te brengen, maar een jubileummagazine. Want dit is de 30e editie van Julidans. Het programma vindt u op julidans.nl, waar we altijd up-to-date zijn. Welkom op Julidans 2021!

Inhoud

7	49
NEVER STOP DANCING 1	Interview Sarah Huygens Jawla
door Sander Hiskemuller	door Zahira Mous
11	55
Thuiswerken beeldserie	10 X Julidans
23	69
Over dans	NEVER STOP DANCING 3
27	73
Essay Bach - Vandeveld -	Interview Alexandra Bachzetsis
De Keersmaeker	door Moos van den Broek
door Annette Embrechts	
35	78
Interview Euripides Laskaridis	Dans kijken met de recensenten
door Jacq. Algra	
41	83
Interview Ty Boomershine	Portret Panzetti & Ticconi
door Francine van der Wiel	door An Cardoen
47	88
NEVER STOP DANCING 2	LOCATIES & TICKETS

NEVER STOP DANCING

door
Sander Hiskemuller

© Sabrina Bongiovanni

Jubileumeditie 2020 kon vanwege de coronapandemie niet plaatsvinden. En of Julidans 2021 door zou kunnen gaan, bleef tot op het laatste moment spannend. "We vieren nu in 2021 de dertigste editie van het festival en die staat als een huis," licht artistiek directeur Anita van Dolen toe in twaalf statements. We presenteren het interview in drie delen. Deel 1.

NEVER STOP DANCING

1. ALTIJD DOORGAAN

p. 27
The Goldberg Variations
BWV 988 —
Anne Teresa
De Keersmaeker

“Het allerbelangrijkste uitgangspunt van deze editie is: NEVER STOP DANCING! Met kapitalen ja. En een dik uitroepteken. Het festival krijgt elk jaar een tagline, die zich gedurende de samenstelling van het programma spontaan aandient. NEVER STOP DANCING hoorde eigenlijk bij Julidans 2020, de jubileumeditie waarin het festival op drie decennia dans mocht terugkijken. Onder andere met Anne Teresa De Keersmaeker die in de allereerste editie in 1991 was te zien, en zou komen met haar solovoorstelling *The Goldberg Variations BWV 988*. Door het afgelasten van de editie 2020 kreeg NEVER STOP DANCING een heel andere lading: het werd een hart onder de riem om vol te houden. We hebben de tagline ‘meegenomen’ naar Julidans 2021 omdat de woorden nog steeds actueel voelen. Gelukkig kon ook De Keersmaekers solo naar deze editie worden verschoven en is te zien in de Rabozaal.”

2. STERKE FOCUS

“Julidans 2021 omspant zestien in plaats van twaalf dagen zoals voorgaande jaren. Er is dus sprake van een meer dan volwaardige editie. We hebben ingezet op live beleving, want de wisselwerking tussen publiek en performers is in onze ogen heel belangrijk – naar het theater gaan is immers samen iets beleven. Het profiel dat het festival van meet af heeft gehad is goed overeind gebleven: Julidans is op zoek naar choreografen met een eigen taal. Met werk dat een bijzondere visie op de wereld laat zien, vanuit een persoonlijke optiek. Na een jaar van stilte is die noodzaak voor makers nog urgenter.”

3. VUURWERK

“Dat Julidans gaat knallen, is welhaast onvermijdelijk. Ik verwacht dat het een intieme en emotionele editie gaat worden. Weer samen in de zaal, de energie voelen van de performers: dat hebben we zo gemist. Hoezeer voorstellingen ons kunnen raken, ons anders laten kijken, ons in verwarring of vervoering brengen. Danskunstenaars hebben ruim een jaar hun vak niet kunnen uitoefenen, maar hun creativiteit was niet te stoppen. Choreograaf Jan Martens zou Julidans vorig jaar openen met zijn eerste groot gemonteerde productie. Daarna zou een tournee volgen met ruim 35 speelbeurten wereldwijd. Doordat alles werd afgelast, ontstond bij Martens de behoefte om in zijn eentje de studio in te gaan met muziek die hem inspireerde bij het maken van het groepswork. De solo die daaruit is ontstaan, een gedanst portret van de Poolse muzikante Elisabeth Chojnacka, is in deze editie te zien. Dansmakers hebben zich van hun ultraflexibele kant getoond, om van de coronanood een artistieke deugd te maken.”

ELISABETH GETS HER WAY
— Jan Martens

4. TYPISCHE JULIDANS-DANS

Chapter 3: The Brutal Journey of the Heart — Sharon Eyal

“Dat Sharon Eyal, net zoals bijvoorbeeld Akram Khan en Sidi Larbi Cherkaoui, ook een cultstatus bereikt, is verklaarbaar. Haar werk is nooit opgelegd. Het is wars van vals effect, het is écht. De intensiteit van de bewegingen komt uit het diepste van haar ziel, met veel precisie en detail gebracht. Op het eerste gezicht zie je misschien een esthetisch beeld, maar als je het werk induikt, komt er een universeel beeld van de mens uit naar voren: hoe die zich op het verwoede af sociaal manifesteert, maar toch in wezen eenzaam blijft. Geen hapklare brok, maar wezenlijk. En dan ook nog bloedmooi om naar te kijken.”

5. MEESTER-LEERLING

All Around — Mette Ingvarsten

“Anne Teresa De Keersmaeker danst in deze editie zelf. Het is fascinerend hoe ze zich in haar dans telkens opnieuw uitvindt. Ze is daarmee van blijvende invloed op nieuwe generaties danskunstenaars. Choreograaf Michiel Vandeveld studeerde aan de aan De Keersmaeker-gelieerde opleiding P.A.R.T.S. En ‘leermeester’ en ‘leerling’ staan nu beiden in deze editie met werk op *Bachs Goldberg Variaties*. De muziek wordt ingezet vanuit verschillende perspectieven. De Keersmaeker gebruikt de muziek in haar dansstuk *The Goldberg Variations BWV 988* vrij traditioneel, terwijl Vandeveld het publiek in zijn dansstuk op een accordeonuitvoering trakteert. Vandeveld kiest ervoor om te werken met performers met het syndroom van Down. Hij stelt op hartverwarmende wijze vragen over hoe we tegen lichamelijkheid aankijken. Op een eigenzinnige manier, die meerdere lagen bevat, probeert Vandeveld dans anno 2021 toegankelijk te maken. Ook de Deense choreografe Mette Ingvarsten komt bij P.A.R.T.S. vandaan. Ze heeft een nieuwsgierige, open houding ten opzichte van beweging, muziek en theatraliteit. In *All Around* zet ze minimale en repetitieve dans, ritme en een bewegende lichtinstallatie tegenover de percussie van drummer Will Guthrie.”

THUISWERKEN

Andreas Hannes

Vincent Riebeek

Igor Vrebac

Keren Levi

Arno Schuitemaker

Ze mochten het podium niet op en moesten, net als de rest van het land, een jaar lang ‘thuiswerken’. Als danser / choreograaf zul je dan toch moeten blijven trainen. Je lichaam is immers je instrument. Hoe pleegden de Julidansers afgelopen jaar zelfonderhoud? Fotograaf Sabrina Bongiovanni legde het vast in een serie van vijf beelden. Een originele kijk op het bizarre afgelopen jaar. Net als in *Sorry, we're closed*, haar serie over de lockdown in Londen, die binnenkort in boekvorm verschijnt.

Andreas Hannes
Amsterdam

Tremble
Te zien op Julidans
9, 10 & 11 juli
Stedelijk Museum Amsterdam

Vincent Riebeek
Amsterdam

Uchronia
Te zien op Julidans
4 & 5 juli
Theater Bellevue

Igor Vrebac
Utrecht

OMG
Te zien op Julidans
9, 10 & 11 juli
Podium Mozaïek

Keren Levi
Amsterdam

THERE SHE IS | departing landscapes
Te zien op Julidans
12, 13 & 14 juli
Theater Bellevue

Thuiswerken

135

Arno Schuitemaker
Amsterdam

O S C A R
Te zien op Julidans
15 & 16 juli
Internationaal Theater Amsterdam

137

3 & 4 juli

Een kijkje in de keuken van
Amsterdamse danswerkplaatsen

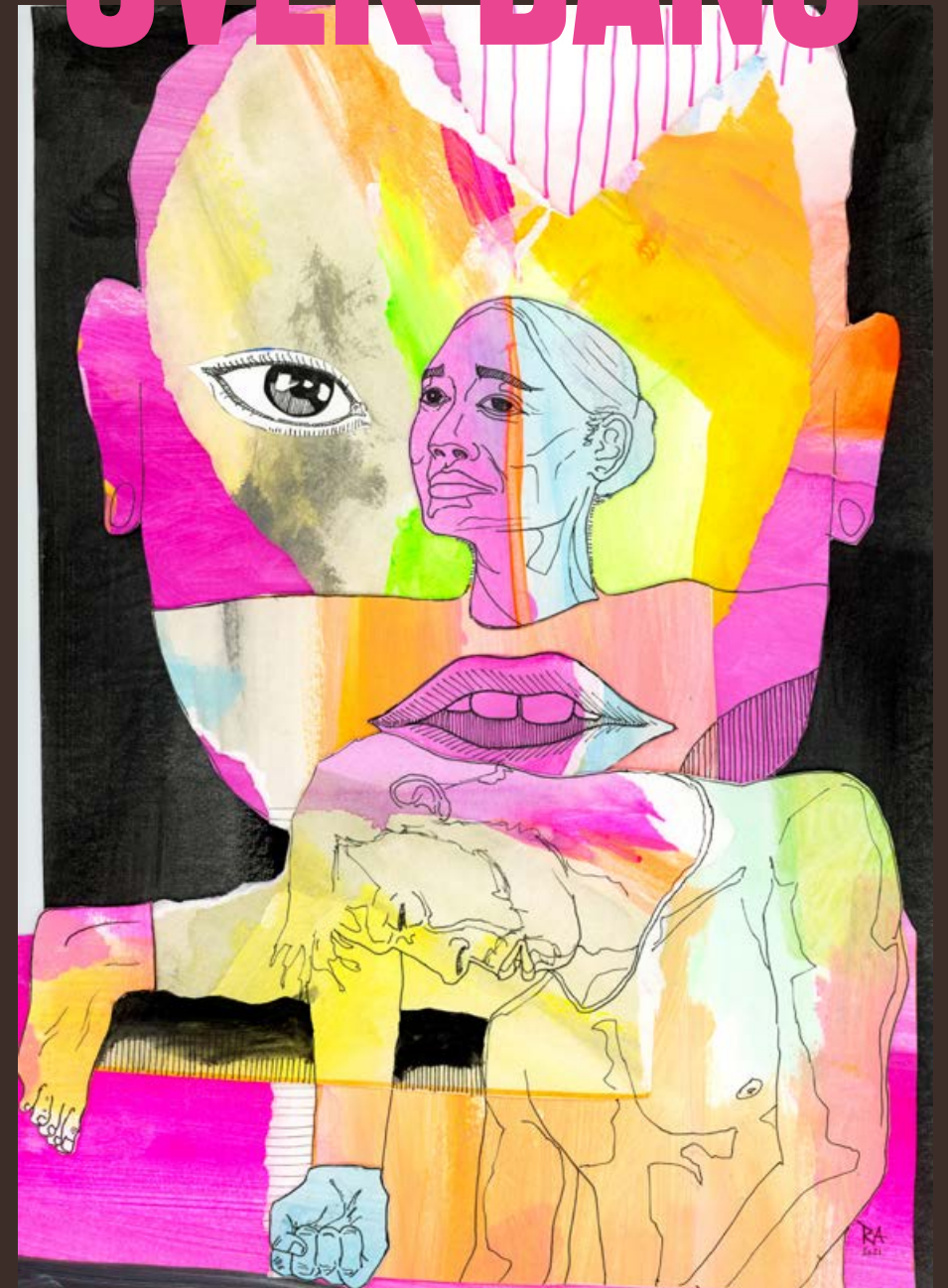
Voor route + tijdschema
check offvenue.nl / julidans.nl

WHYNOT X JULIDANS: OFF VENUE

© Angela Lidderdale

OVER DANS

Illustratie: Richard Kofi

Vijf Julidanschoreografen over dans,
mens zijn en de wereld.

**ANNE TERESA DE
KEERSMAECKER &
METTE INGVARSEN &
SHARON EYAL &
NICOLE BEUTLER &
CHRISTOS
PAPADOPOULOS**

“This crisis hits not only our practice, but who we are. Dance is essentially sharing an experience. Dance is about community. After all, dancing is one of the most sustainable activities imaginable. It won’t run out, and it doesn’t necessarily require resources. Because it’s in you; everybody can dance.”

Christos
Papadopoulos

"I think my choice to make dance and choreography is connected to nature. I grew up in a small village in Peloponnese as a farm boy, a pretty much nature-oriented boy. I loved to look at birds, the endless blue sky, I often went to the mountains with friends, I just adore seeing how nature slowly moves. This sounds romantic but it is true. Maybe my main motivation to be a choreographer has been to get close to those movements of nature through my work."

- uit: in Art Here Art Now

**HOE BACHS
MUZIEK DE
MENS, DE
DANS EN DE
GESCHIEDENIS
VERBINDT**

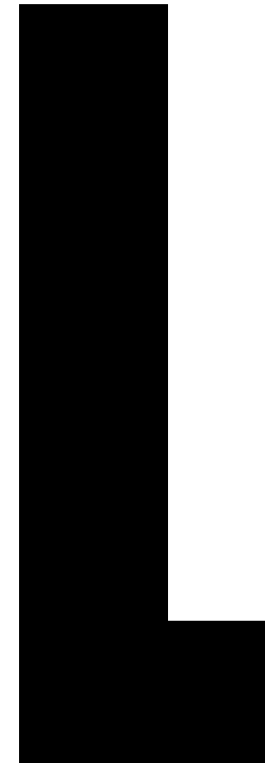

Twee *Goldbergvariaties* uit Vlaanderen in één festivaleditie, dat is niet zo maar een gedanste ode aan Bachs 280 jaar oude meesterwerk. De voorstellingen van Anne Teresa De Keersmaeker door Rosas en van Michiel Vandeveld door Platform-K hebben meer met elkaar gemeen dan alleen het beroemde muziekstuk dat zo veel vrijheid biedt voor het spinnen van een verhaal in dans. Beide producties refereren ook aan de betekenis van alledaagse motoriek voor de historie en de democratisering van de moderne dans.

Door Annette Embrechts

rosas-goldberg © Anne Van Aerschot

> Liefelingsmuziek

Hoe vaak wordt bij historische gebeurtenissen niet gevraagd: waar was je toen twee vliegtuigen de Twin Towers doorboorden, toen J.F. Kennedy werd vermoord, een tsunami de kust van Japan overspoelde of Nelson Mandela werd vrijgelaten? Om aan te geven dat het om grote en onvergetelijke momenten in de geschiedenis gaat. Hetzelfde zou je kunnen vragen bij het luisteren naar de *Goldbergvariaties* (gecomponeerd rond 1740) van Johann Sebastian Bach (1685-1750). Waar was je toen je deze compositie 'voor klavecimbel met twee manualen', bestaande uit een aria, dertig 'veranderingen' en een da capo, voor het eerste hoorde? Grote kans dat je het nog weet, zo'n geweldige eerste indruk maakt dit werk door zijn geniale structuur, waarvan wel wordt gezegd dat die 'de eeuwigheid spiegelt'. Sommigen herinneren zich vooral de legendarische pianovertolking (1955)

door het zonderlinge pianogenie Glenn Gould - tikkend en neuriënd op een knarsende stoel. Je houdt ervan of je haat deze revolutionaire, krankzinnig snelle versie van de technisch zeer ingewikkelde Bach-cyclus, door de toen pas 23-jarige Gould, die daarom soms ook wel *The Gouldberg Variations* wordt genoemd. Anderen zweren bij die keer dat ze de *Goldbergvariaties* hoorden als snoezige achtergrondmuziek bij de gruwelijke moorden door Anthony Hopkins als Hannibal Lecter in *The Silence of the Lambs* (1991) – Bachs *Goldberg Variaties* bleek de liefelingsmuziek van de seriemoordenaar. Weer anderen kiezen voor bewerkingen voor strijktrio, blazersensembles, groot orkest of (recenter) een extreem moeilijke versie voor accordeon.

En dan te bedenken dat Bach zijn wereldberoemde *Goldbergvariaties* eigenlijk componeerde als slaapmuziek, onder de titel *Clavier Übung bestehend in einer Aria mit verschiedenen Veränderungen vors Clavecimbel mit 2 Manualen*. Een van de oudste Bach-bronnen beschrijft hoe de componist deze aria met 30 variaties componeerde op verzoek van een graaf die aan slapeloosheid leed. Deze Hermann Carl von Keyserlingk gaf zijn hofmuzikant Johann Gottlieb Goldberg de opdracht slaapverwekkende muziek te spelen in een belendende kamer. Goldberg bestelde op zijn beurt een compositie bij Bach en zodoende kreeg de *Clavier Übung* later de naam *Goldbergvariaties* zonder dat Bach dat ooit heeft geweten.

Democratische dans

De Vlaamse danser en choreograaf Michiel Vandeveld (1990) herinnert zich hoe hij op zijn 14de van zijn stoel werd geblazen door een video van Steve Paxtons geïmproviseerde solovoorstelling uit de jaren tachtig: *Goldberg Variations by J.S. Bach, played by Glenn Gould and improvised by Steve Paxton*. Een revolutionaire

solo op basis van contactimprovisatie - van Paxton met zichzelf - die in de dansgeschiedenis is uitgegroeid tot symbool van vleesgeworden creativiteit: zijn ongedwongen en ongeunstelde bewegingen lijken bijna aangeboren. Ze komen voort uit alledaagse motoriek en staan mijlenver af van de esthetiek van de klassieke danstraditie. Een soort doe-het-zelf-solo, gericht op zelfexpressie. Vandeveld, opgeleid aan P.A.R.T.S. in Brussel en bekend om zijn artistiek activisme, benadrukt vooral hoeveel Paxtons solo betekende voor het toenmalige democratiseringsproces van de hedendaagse dans. Die was niet langer voorbehouden aan lichamen, opgeleid volgens een strikt bewegingscurriculum, maar ook aan vrijheidslevende geesten zoals Paxton.

Wat verstaan we anno 2021 echter onder de democratisering van de dans, zo vraagt Vandeveld zich voor deze voorstelling af. Dan komen we toch al snel uit bij de popcultuur en razend populaire videoclip, dansjes op YouTube en TikTok. Daarom verwerkt Vandeveld in zijn nieuwe voorstelling *Goldberg Variations* (2020), gemaakt bij Platform-K, niet alleen alledaagse motoriek uit de iconische solo van Paxton zoals huppelen, zwiepen en hurken met de armen vooruit, maar ook viraal verspreide en geïmiteerde bewegingen uit de popcultuur, zoals uit de Zuid-Koreaanse videoclip bij de single *Gangnam Style*.

Menselijk gezicht

Opvallend is dat Vandeveld niet kiest voor een solo maar voor een trio door drie verschillende danslichamen: het witte lijf van hem, dat al vijf jaar niet meer op een podium heeft gedanst, het zwarte getrainde lichaam van de Franse balletdanseres Audrey Merilus, ook opgeleid aan P.A.R.T.S. en het gespierde lijf van acteur Oskar Stalpaert, een performer met het syndroom van Down en verbonden aan Platform-K.

Vandeveld wil de democratisering van de dans doortrekken door een nog diverser palet aan dansers op het podium te zetten en een danser met beperking net zo veel variaties te laten vertolken als hij zelf en de 'onbeperkte' Merilus. Wie de dans dus echt een menselijk gezicht wil geven, ontkomt niet aan interactie tussen totaal verschillende lichamen. Oftewel: "Menselijkheid wordt nooit verworven in eenzaamheid.", zo zal de Duits-Amerikaanse Joodse filosoof Hannah Arendt haar politieke statement herhalen tijdens een videofragment dat wordt vertoond tegen het eind van de dansvoorstelling.

Tijdens deze uur-durende productie vol slimme verwijzingen naar de dansgeschiedenis en naar kunst & activisme worden *Bachs Goldberg Variaties* live gespeeld door accordeonist Phillippe Thuriot. Deze muzikant, die eerder ook meewerkte aan Alain Platels beroemde voorstellingen bij les ballets C de la B, is in zijn eentje al de vleesgeworden kruisbestuiving tussen jazz, klassieke muziek en de liederen uit het café van zijn ouders. Als kind werd Thuriot geregeld ondergedompeld in de live muziek die zijn ooms speelden tijdens het toen zo geliefde Bal Musette. Inmiddels beweegt hij zich even makkelijk tussen opera, dans, conservatoria en cafémuziek. Thuriot transposeerde Bachs beroemde Goldbervariaties naar accordeon, wat al een huzarenstukje op zich is, aangezien je op dat zinnelijke instrument geen twee handen elkaar kunt laten kruisen, wat bij een piano of klavecimbel wel mogelijk is. De vele variaties op de baslijn uit Bachs openingsaria bieden Thuriot wel de gelegenheid om alle kleuren van zijn accordeon te benutten, zoals fluisterzacht treurend tot uitbundig grijnzend.

Compositorische essentie

Julidans programmeert niet zo maar twee *Goldberg Variations* in één festivaleditie, ook nog beiden uit Vlaanderen. In

Vandeveld-Goldberg

Wat verstaan we anno 2021 echter onder de democratisering van de dans, zo vraagt Vandeveld zich voor deze voorstelling af.

hun voorstelling zijn Vandeveld en Merilus niet alleen schatplichtig aan de contactimprovisatie van Steve Paxton maar zeker ook aan het oeuvre van de oprichtster van de dans- en onderzoeksschool P.A.R.T.S. waaraan beiden hedendaagse dans hebben gestudeerd: choreografe Anne Teresa De Keersmaeker (61).

Ook van haar presenteert Julidans een Bach-voorstelling en wel haar nieuwe solo *The Goldberg Variations, BWV988* op een live pianovertolking door de jonge concertpianist Pavel Kolesnikov. Waar Kolesnikov in zijn virtuoze interpretatie kiest voor een meer zachte, verinnerlijkte dimensie van Bachs variaties, speelt zijn alternerende partner, pianist Alain Franco, meer ongedwongen, baldadig bijna. Meestal deelt De Keersmaeker het podium met Kolesnikov, soms met Franco.

De zestigjarige choreografe gaat zoals altijd ongekend precies, muzikaal en gedisciplineerd te werk. Wie haar magistrale oeuvre kent, weet dat De Keersmaeker nooit een muziekstuk met haar dans zal illustreren maar de muzikale partituur altijd als blauwdruk voor haar choreografie zal doorgronden, ontleden, begrijpen, ontrafelen en beantwoorden. Vaak legt ze met haar feilloze muzikale intuïtie de compositorische essentie ervan opnieuw bloot met haar bewegingen. En dat is bij het werk van Bach, zeker de *Goldbergvariaties* met zijn hogere wiskunde aan circulaire gegroepeerde getalsstructuren en geheimzinnige numerologische verbanden, een niet geringe prestatie.

De Keersmaeker begint *The Goldberg Variations, BWV988* (2020) in stilte, met, jawel, alledaagse bewegingen: wandelen, bukken, grijpen, liggen, plots draaien, stilstaan en huppelen. Ook op zestigjarige leeftijd is er niemand die zo mooi kan huppelen als De Keersmaeker. Maar al die vrije lijnen vallen door de punten van waaruit ze vertrekken (twee handen,

twee benen, een hoofd) nog wel onder haar kenmerkende dansstructuur van ruimtelijke geometrie, in dit geval een pentagram. Haar lichaam weerspiegelt de architectuur van die uit de natuur voorkomende patronen. En we zien nog steeds die cirkels en spiralen uit haar werk. Niet voor niets ziet ze 'de cirkel als meest democratische én natuurlijke vorm': "Democratisch omdat, wanneer iemand iets begint te doen, mensen er altijd in een cirkel omheen gaan staan. Natuurlijk, omdat de cirkel het begin vormt van een spiraal, een basisvorm in de hele natuur. Kijk naar de dubbele helix van ons DNA: twee tegenover elkaar liggende spiralen. Of de vorm van een slakkenhuis: een spiraal." (Volkskrant, 4/6/2019, over *De zes Brandenburgse concerten*).

Levend archief

Wanneer de openingsaria van Bachs *Goldbergvariaties* zich in ons oor nestelt, verrast De Keersmaeker door niet met een - in canon herhaalde - frase te variëren op het muzikale thema of op de baslijn, als bij een beweging van een pendule, maar voor een vrijere verhouding te kiezen tot Bachs muziek. Overduidelijk citeert ze in de eerste helft van de voorstelling uit haar beroemde oeuvre, zoals uit *Violin Phase*, *Fase*, *Rosas danst Rosas en Bartók/Mikrokosmos*. Alsof uit haar lichaam talloze iconische bewegingen heel precies opborrelen, zo verandert ze een herkenbaar citaat voortdurend licht van vorm. We herkennen de zwiepende arm met gebalde vuist, de kleine kordate heupzwaai, het lichte zwieren als aanzet tot huppelen, misschien wel tot vliegen. Het is alsof we via haar optreden een duik nemen in een levend archief: haar ordeloos gerangschikte, fysieke dansgeheugen. In het tweede deel van de voorstelling kruipt nieuw populairder materiaal in haar motoriek, zoals de knipoog naar de discodanspassen uit *Saturday Night Fever*

(zoals ze tijdens *De zes Brandenburgse concerten* ook de populaire *Gangnam Style* citeerde).

Dus, zoals Bach in zijn magistrale cyclus een muzikale encyclopedie uit zijn tijd heeft verwerkt, met barokke dansritmes uit sarabandes, gigue's en menuetten, zo schuilt in beide dansvoorstellingen voor de goede verstaander een levende dansencyclopedie. Waar Bach refereerde aan toentertijd populaire muziekvormen, zo verwijzen deze twee *Goldberg Variations* her en der naar viraal verspreide bewegingen anno 2021. En daarmee zetten ze toch weer een stapje in de democratisering van de dans. •

Anne Teresa De Keersmaeker (BE) & Pavel Kolesnikov (RU) / *Rosas - The Goldberg Variations*, BWV 988

Te zien op 4, 5, 6 & 7 juli in Internationaal Theater Amsterdam

Michiel Vandeveld / Philippe Thuriot (BE) / *Platform K - The Goldberg Variations*

Te zien op 7 & 8 juli in Internationaal Theater Amsterdam

Het is alsof we via haar optreden een duik nemen in een levend archief: haar ordeloos gerangschikte, fysieke dansgeheugen.

Mette Ingvarlsen

Contribution to The Wonderful Workspace of the Future

1. Google the Praise of Laziness by visual artist Mladen Stilinovic
2. Look at the images of Mladen sleeping, while reading his text accompanying them
3. Take a nap
4. When waking up, consider what you think about laziness in regards to art production
5. Think about it until you feel ready to discuss the topic with a friend
6. Invite your friend to come and lie down in your bed next to you.
7. Turn off the light
8. In the dark, discuss what you think about laziness in regards to art production the economies and conditions of work that you are subjected to the invasion of private life by the immaterial labor economy
9. Follow where the conversation leads you
10. Finish by imagining a working space that would be defined by the conversation you've just had. Or, follow Mladen Stilinovic and make your living room into a museum.

- uit *The Wonderful Workspace of the Future*, BUDA Kunstencentrum

Sharon
Eyal

"I believe that when you dance from inside your heart, you can touch people. Maybe not a lot of people, and maybe not in the same way. But we are all looking for the same things. We want to love, and we want to be loved. We want to make connections."

- uit: The Financial Times

Hij woont in het land van de tragedies, tempels en godinnen. Maar de Griekse theatermaker Euripides Laskaridis creëert liever zijn eigen universum waarin heilige huisjes niet bestaan en bizarre schepsels door de ruimte dansen. “*Elenit* is als een donkere kamer waarin steeds meer dingen worden uitgelicht.”

door Jacq. Algra

© Julian Mommert

I

> “Zodra ik in de spiegel een ander creatuur zie, komt mijn verbeeldingskracht op gang.” Voor Euripides Laskaridis is een verkleedpartij de manier om los te komen van zichzelf en hard te kunnen lachen. “Als ik mezelf transformeer, opent zich een compleet universum in mijn hoofd over de wereld waar dat creatuur doorheen beweegt en de acties die het onderneemt om meer te weten te komen over het leven.”

Schuimrubber billen

In *Relic* - de solo die hij in 2017 maakte en waarmee hij nog altijd over de wereld toert - verschijnt Laskaridis ten tonele als de schuimrubbervariant van de Venus van Willendorf: het eeuwenoude archetypische beeldje met ronde borsten, buik en billen dat verwijst naar liefde en vruchtbaarheid. Nu paradeert ze op hoge hakken. Met genderactivisme heeft het niets te maken. “Dit zijn gewoon uiterlijke kenmerken waardoor mijn

fantasie gaat stromen. Ik beschouw dit personage niet als vrouw, noch als man: het is een menselijk wezen.”

De opvolger is het duet *Titans*, dat vier jaar geleden op Julidans te zien was. En nu is er *Elenit*: het dankzij internationale coproductie gerealiseerde universum waarin Laskaridis' Venusvariant - inmiddels in een Aphroditeschelpjurk - het podium deelt met negen andere schepsels. Een team van meer dan twintig mensen leverde muziek, decor, licht en kostuums. “Twee jaar voor de première beginnen we met brainstormen. We discussiëren en fantaseren, maar gaan ook meteen de studio in. Daar proberen we verschillende kostuums, geluidsbronnen en materialen uit. Hoe kun je ze toepassen, hoe veel licht reflecteren ze, hoe klinken ze. Het uiteindelijke honorarium is geen motief, het gaat om de lol die we samen hebben.”

Fooling around

“Sinds de crisis is het in Griekenland erg moeilijk om een gezelschap bij elkaar te houden. Wat wij er in feite mee bedoelen is een groep acteurs, dansers, componisten, kostuum-, decor-, licht- en geluidontwerpers die als vrienden elkaar steunen en aan elkaar projecten meewerken als het kan. De meeste performers in deze voorstelling kende ik al voordat ik begon met repeteren. Daarnaast mogen ook jonge mensen tijdens repetities binnenlopen en meespelen - just fooling around. Als het van twee kanten klikt, gaan we ervoor.”

“Het begint allemaal met dat ene schepsel. Het beweegt op een bepaalde manier, dat is de basis voor mijn choreografie. Vervolgens leef ik me in in de geluiden, objecten, lichtinval en medeschepsels die deel uitmaken van de wereld eromheen. Dat is voor mij ook allemaal choreografie; ik doe bijvoorbeeld niet gewoon een lichtje aan.

“Er zijn blijkbaar categorieën waar je in moet passen. Inmiddels weet ik dat voor mij het doel is om in geen enkel hokje te passen.”

Het licht beweegt door de ruimte, het creëert ruimte. Chorografia in het Grieks betekent: dans schrijven. Dat is met een o-micron. Chooros, met een o-mega, is ruimte. Choorografia is dus ruimte schrijven. Ik beschouw mezelf als een space writer: wat ik maak is een driedimensionaal werk waarin lichamen, stemmen, objecten en licht de ruimte openen. Met dat uitgangspunt regisseer ik mijn performers. Dat zijn dansers, acteurs en musici. Zij brengen hun eigenbedachte creatuur en eigen bewegingen in, waarmee ze energie toevoegen aan de ruimte.”

De magie van dans

Toen Laskaridis aan de theaterschool in Athene studeerde zag hij voor het eerst een voorstelling van landgenoot Dimitris Papaoiannou en hij vond het prachtig. ‘Interessante jonge maker’, zei een docent, ‘maar wat hij doet is niet echt dans.’ ‘Vanaf dat moment was ik me ervan bewust dat er barrières zijn tussen disciplines dankzij de woorden die

beschrijven wat we zien. Er zijn blijkbaar categorieën waar je in moet passen. Inmiddels weet ik dat voor mij het doel is om in geen enkel hokje te passen.”

Nadat hij als acteur was afgestudeerd, reisde Laskaridis naar New York voor een vervolgopleiding tot regisseur. “Daar zag ik voor het eerst werk van Robert Lepage, Pina Bausch, Peter Brook, Robert Wilson en Laurie Anderson. Ik dacht dat er theater was en dans en beeldende kunst en wist nog niet dat je alles kon doen wat je wilde als je er zelf maar in geloofde. Okay, besloot ik, dan kan ik ook mijn eigen universum maken.”

“Nu prijs ik me gelukkig, want ik ben zonder dat ik een dansopleiding heb gevolgd toch in de danswereld opgenomen. Dat is volgens mij de magie van dans: het is een discipline die open is, een grenzeloze kunstvorm die elk soort non-verbale performance verwelkomt. Danspubliek zoekt altijd naar betekenis die niet te maken heeft met woorden. Woorden zeggen niet zoveel. Creaturen die bewegen maken ruimte.”

Danceclubvibes

De titel van zijn nieuwe voorstelling verwijst naar het asbestcement in de golfplaten die in de jaren zestig en zeventig veel werden gebruikt om mee te bouwen omdat het materiaal goedkoop was en het eeuwige leven leek te hebben. “Maar het bestaat niet meer. Het werd verboden omdat het alles en iedereen doodde: mensen, schapen, ezels. Het klinkt erg Grieks, maar je zag het overal. Dat is het uitgangspunt voor de voorstelling: iets dat jarenlang supergrieks leek maar het nooit was.”

Een dinosaurus en een windturbine. Dat is wat we zien in *Elenit*. Het is alles wat Laskaridis ons vooraf mee geeft. Flarden opera en antieke tragedie passeren mogelijk de revue, net als

beroemde schilderkunst, burleske acts en danceclubvibes. “Ik ben niet degene die zegt waarover de voorstelling gaat, want zo werk ik niet. Ik ga niet de studio in met het idee een stuk te maken over Griekenland en de wereld, lot en veerkracht of identiteit en gender. Mijn gezelschap heet Osmosis, naar het scheikundige proces van wederzijdse beïnvloeding tussen vloeistoffen die gescheiden zijn door een membraam. Dat is voor mij een metafoor voor theater. Ik deel mijn kijk op de wereld met het publiek en wat zij erin zien bepaalt weer hoe wij de volgende avond op het podium staan. Hoe vaker we een voorstelling spelen, hoe meer de intentie schuift. Zo kan *Elenit* enger worden, maar ook hartverwarmender, romantischer of esoterisch. Het is als een grote donkere kamer waarin steeds meer dingen worden uitgelicht. Geef je gewoon over en laat je meeslepen.” •

Te zien op 1 & 2 juli in Internationaal Theater Amsterdam

“WE HERBEN
DEZE
WERKEN
GEKUZEN
OMDAT HET
RADICALE
WERKEN ZIJN”

TY

BOOMERSHINE

Hoe kijken danskunstenaars van nu aan tegen onbekende, radicale werken van hun illustere voorgangers? Aangenaam verrast, zegt Ty Boomershine, artistiek directeur van Dance On Ensemble. In *Making Dances - Dancing Replies* geven zij vorm aan hun reflectie op werken van iconische choreografen.

door
Francine van der Wiel

© Jubal Battisti

O

> “Oudere dansers die oudere choreografieën dansen – tja, dat is natuurlijk een beetje voor de hand liggend. En dus de eer te na voor het Berlijnse ensemble. Dat bestaat uit dansers die allen de veertig gepasseerd zijn – één zelfs 60+ – en gepokt en gemazeld zijn na jarenlange ervaring bij verschillende gerenommeerde choreografen en internationale gezelschappen. Dat heeft hun honger naar nog meer kennis en nieuwe impulsen niet verminderd. De veteranen, onder wie Forsythe-coryfee Jone San Martin, voormalig NDT-danseres Anna Hermann en ‘onze eigen’ Tim Persent, danser bij onder andere De Rotterdamse Dansgroep, Krisztina de Châtel en LeineRoebana, hebben nu juist zin in dingen die ze nog nooit hebben gedanst. Toch kwamen ze voor het nieuwe programma *Making Dances - Dancing Replies* uit bij een drietal iconen uit de dansgeschiedenis: Martha Graham,

‘de moeder van de moderne dans’, Merce Cunningham, ‘de vader van de postmoderne dans’, en Lucinda Childs, ‘de koningin van de minimal dance’. Maar die kunnen we toch uittekenen?

Dwarsverbanden

“Dat is maar ten dele het geval”, zegt Ty Boomershine vanuit Berlijn. De Amerikaan danst al sinds de oprichting van Dance On Ensemble bij het gezelschap en nam in 2019 de artistieke leiding op zich. In Nederland kennen we hem vooral als danser bij LeineRoebana en ICKAmsterdam, en repetitor van het werk van Lucinda Childs bij Introdans. “In 2019 werd het honderdste geboortjaar van Merce Cunningham gevierd. Dat was het startpunt voor *Making Dances - Dancing Replies*. Childs is erbij gekomen door mijn relatie met haar werk, Martha Graham via danseres Miki Orihara, die bijna 30 jaar bij haar gezelschap danste. In de gesprekken met het team ontstond het idee om dwarsverbanden te leggen met het nu door choreografen te vragen choreografisch ‘antwoord’ te geven op enkele van hun meest iconische werken.” In het voortraject van *Making Dances - Dancing Replies* danste het gezelschap *Story* (1963) van Cunningham, een aantal *Works in Silence* van Childs uit de jaren zestig en zeventig en de solo *Deep Song* (1937) van Graham. Mathilde Monnier, Ginevra Panzetti & Enrico Ticconi en beeldend kunstenaar Tim Etchells zijn aan de werken van deze artistieke stamhouders van de hedendaagse dans gekoppeld. Boomershine: “Een historisch programma was nooit het doel. We hebben deze werken van Graham, Cunningham en Childs gekozen omdat het radicale werken zijn. De leeftijd van de choreografieën is nooit punt van discussie geweest. Hooguit”, grinnikt hij, “dat ze alle drie Amerikaans zijn.”

Vernieuwers

De grote vernieuwers van de dans waren

tijdens de vorige eeuw dan ook vooral in de Verenigde Staten te vinden. Graham ontwikkelde haar stijl en techniek om een aards, psychologisch mensbeeld in de dans te creëren in plaats van de bordkartonnen, onnatuurlijk en virtuoos bewegende personages van het ballet. Met die psychologisering rekende Cunningham vervolgens definitief af. Hij bepaalde dat dans 'motion' en niet 'emotion' is en betrok bovendien het toeval in zijn creaties door met de I-Tjing of dobbelstenen de aard, plaats, duur, tempo, intensiteit, richting en volgorde van bewegingssequenties te bepalen. Childs ging (in de jaren zestig en zeventig met name) terug naar de essentie van de dans: lopen en huppelen in eindeloze, telkens iets verschuivende patronen.

In *Making Dances - Dancing Replies* krijgt Grahams *Deep Song* geen choreografisch, maar een plastisch antwoord. Tim Etchells creëert een nieuwe installatie als decor voor de solo waarin Graham het lijden van het Spaanse volk tijdens de burgeroorlog wilde uitdrukken. Voor een geschikt werk van Cunningham ging Boomershine op zoek in de Dance Capsules waarin Merce Cunninghams oeuvre is ondergebracht. Hij stuitte op *Story*, een weerbarstig en abstract werk vol verrassende elementen en objecten. "*Story* is sinds 1963 niet meer opgevoerd. Er zitten zoveel toevalsprocedures in dat geen avond hetzelfde is. Behalve dat vooraf wordt bepaald wie, wat, waar, wanneer, met wie, hoe lang en waarmee doet, kunnen dansers tijdens het stuk ook keuzes maken." De Cunningham Trust twijfelde dan ook of de 're-imagining' zou lukken, maar in 2019 ging *Berlin Story* tijdens het festival Tanz im August in première.

Toevalsprocedures

In haar choreografische antwoord op Cunningham handhaaft Mathilde Monnier de toevalsprocedures die de dansers tot extreme alertheid dwingen.

Childs noemt zichzelf liever essentialist dan minimalist. Dat sprak de Italianen aan.

© Jubal Battisti

Maar de referentie aan Cunningham zit ook in gedichten van David Antin, die in zijn 'talk poems' over Cunningham en zijn levenspartner, componist John Cage schreef. "De fysieke signatuur is echter helemaal Mathilde. Ik ben bij haar uitgekomen omdat ik in haar werk een soortgelijke vrijheid binnen een structuur zien. Bovendien heeft zij gedanst in het gezelschap van Viola Farber, die in de oercast van *Story* zat."

Over het stuk van de twee jonge Italianen kan Boomershine ten tijde van het interview (begin mei) nog niet veel vertellen. De repetities voor *Marmo* zijn pas begonnen en hij houdt zich bewust afzijdig om Panzetti & Ticconi volledige vrijheid te gunnen en hen niet voor de voeten te lopen met zijn grondige kennis van de radicale (maar bedrieglijke) eenvoud van Childs werken uit de hoogtijden van het postmodernisme.

Dance On Ensemble kwam bij Panzetti & Ticconi terecht na een zoektocht onder Berlijnse choreografen. Panzetti is tevens graficus en maakt net als Childs bewegingspartituren die op zichzelf visuele kwaliteiten hebben. Ook is hun danstaal, net als die van de Amerikaanse, helder van lijn, met ritmische-repetitieve elementen. Panzetti & Ticconi zagen zelf ook raakpunten. Boomershine: "Childs noemt zichzelf liever essentialist dan minimalist. Dat sprak de in Berlijn wonende en werkende Italianen aan. Zij zien in het werk van Lucinda de kern van het classicisme en het formalisme, vandaar die verwijzing naar het materiaal van het klassieke beeldhouwkunst, marmer."

Kunstwerken uit het verleden, vindt Boomershine, kunnen nog steeds inspireren en zijn soms verrassender dan de jongste kunst. "Een werk van een choreograaf die al lang dood en begraven is of iets van iemand van negentien; het maakt mij niet uit. Daar gaat het niet om." •

Te zien op 13, 14, 15 & 16 juli in Internationaal Theater Amsterdam

Kunstwerken uit het verleden, vindt Boomershine, kunnen nog steeds inspireren en zijn soms verrassender dan de jongste kunst.

NEVER STOP DANCING

Artistiek directeur Anita van Dolen licht 30 jaar Julidans toe in twaalf statements. Deel 2.

door
Sander Hiskemuller

Best Regards —
Marco d'Agostin
Julidans NEXT

6. ALLES KAN EN MAG

"Zoals de grenzen van verschillende kunstdisciplines vervagen, zijn zo'n beetje alle codes en wetten in de dans beslecht. Een logische ontwikkeling, want als je naar de dansgeschiedenis kijkt toont die zich bij uitstek revolutionair. Tot aan het punt dat op het einde van het millennium zo'n beetje alles in de dans werd losgelaten. Ik vond dat een openbaring: o, zo kan dans dus ook zijn! Het is mooi te zien hoe de jongere generatie daar nu weer op reageert. Dans is een continue beweging is van actie-reactie, voortborduren op óf juist ageren tegen wat er daarvoor is geweest. Julidans vindt het belangrijk om te laten zien dat dans nooit op zichzelf staat en er verschillende visies zijn. Zodat je kunt constateren: aha, dáár komt dit of dat vandaan. En iemand doet daar vervolgens compleet z'n eigen ding mee. Vandaar dat we jonge makers in het vaste festivalonderdeel Julidans NEXT naast 'gearriveerde' makers programmeren die hen inspireren of met wiens werk er een duidelijke connectie is."

7. FLIRT MET DE GESCHIEDENIS

p. 35
Elenit —
Euripides Laskaridis

“De Berlijnse groep Dance On Ensemble toont werken van dansiconen Merce Cunningham, Lucinda Childs en Martha Graham, naast hedendaagse interpretaties van dat werk door choreografen van nu. Historische reflectie zie je niet alleen in dans terug; ook in mode, architectuur en beeldende kunst wordt meer dan ooit op de geschiedenis teruggegrepen. Het is speculeren waarom dit precies gebeurt. Omdat we in een onoverzichtelijke wereld leven en toe zijn aan een herijking, misschien? Om ons in het digitale bestaan weer bewust te worden van waar we vandaan komen? In dat licht bezien toont Euripides Laskaridis’ Julidans-opening *Elenit* zich als dans van de toekomst. We zien geschiedenis, kunst, mythologie en associaties rond de huidige samenleving als een Goya-schilderij met *Twin Peaks*-achtige trekjes tot leven komen. Er zit Griekse traditionele dans in, aspecten uit de Commedia dell’Arte, oude familieportretten. Maar er wordt ook stevig in geclubdant en er is een live-dj aanwezig.”

8. IDENTITEIT EN ANDERE THEMA'S

p. 73
Private Song —
Alexandra Bachzetsis

“Julidans heeft een brede definitie van dans, maar in elke editie komen weer andere thema’s naar de oppervlakte, mede afhankelijk van de tijdsgeest. Soms gaat een editie over bepaalde sociale ontwikkelingen, soms is het activistisch en naar buiten gericht, dan weer introspectief en persoonlijk. Dat laatste is in deze editie prominent aanwezig. Naast een persoonlijke muzikale beleving zoals bij Jan Martens, Christos Papadopoulos, De Keersmaecker en Vandevelde, vormen identiteit en gender andere belangrijke thematische lijnen. De Grieks-Zwitserse Alexandra Bachzetsis wendt in *Private Song* Griekse Blues aan om haar dubbelidentiteit te onderzoeken, terwijl ze tegelijkertijd vraagtekens zet bij de representatie van het vrouwenlichaam. *Tender Men* van de Vlaming Koen De Preter toont een universum waarin mannelijkheid en gevoeligheid een spannend spel aangaan. Hoe zouden mannen met elkaar omgaan in een wereld zonder homofobie?”

VROUWEN
SARAH
ZIJN
SUPER-
KRACHTIGE
HUYGENS
WEZENS
JAWLA

Sarah Huygens Jawla is een choreograaf en theatermaker uit Vlaanderen met West-Afrikaanse roots. Ze studeerde af met een Bachelor in Theater & Educatie aan de Hogeschool voor de Kunsten van Utrecht. In *Between Us* onderzoekt de maker intieme ontmoetingen tussen zes vrouwen door middel van de Japanse Butohdans.

door
Zahira Mous

© Jos Beijer

Ik denk dat in deze maatschappij onze kracht onderdrukt wordt, dat we niet echt mogen zijn wie we zijn. Als vrouwen samenkomen zorgt dat voor interessante, bijzondere ontmoetingen. Ik vroeg me af wat er kan ontstaan als vrouwen elkaar ontmoeten zonder dat ze geremd worden. Ik werk met zes performers, met verschillende seksuele voorkeuren en genderidentificaties. Er is niet maar één 'kleur.' Deze voorkeuren en identificaties worden op het toneel gerepresenteerd. Mensen uit de queer community kunnen zich herkennen in de vrouwen die intiem zijn op toneel. Maar de voorstelling is universeel en toegankelijk voor een breder publiek, dus ook voor bijvoorbeeld een cis-man, omdat het over menselijke ontmoetingen gaat."

Wat mogen we ons voorstellen bij intimiteit op toneel? Daar kunnen mensen namelijk behoorlijk verschillende ideeën over hebben.

Huygens Jawla: "Ik ben gaan zoeken naar welke vormen van intimiteit er zijn. Elkaar aanraken, dus fysieke intimiteit. Maar ook emotionele

> In september 2020 werd Huygens Jawla geselecteerd voor de Nieuwe Makersregeling van het Fonds Podiumkunsten in samenwerking met het Bijlmer Parktheater in Amsterdam, een tweejarig traject. Dit jaar creëert Huygens Jawla een voorstelling over intimiteit en queer identiteit. Volgend jaar focust ze op een voorstelling vanuit haar biculturele achtergrond.

Vrouwenlichamen. Queer. Butoh. Transformatie. Vertel ons wat meer over jou en je nieuwe voorstelling.

Sarah Huygens Jawla: "Ik identificeer mezelf als Sarah, als black, als queer. Tijdens mijn opgroeien heb ik heel weinig representatie ervaren vanuit donkere mensen, maar ook weinig vanuit de queer community. Ik heb een ongelooflijke fascinatie voor het vrouwenlichaam en ik denk dat wij vrouwen superkrachtige wezens zijn.

"Ik vroeg me af wat er kan ontstaan als vrouwen elkaar ontmoeten zonder dat ze geremd worden."

intimiteit. Intellectuele intimiteit. Er zijn zoveel soorten. Ik heb de performers gevraagd wat zij interessant vinden. Elk performanceduo heeft een bepaalde kleur, die specifiek voor hen is. Eén duo heeft bijvoorbeeld in de basis van hun connectie een bepaalde speelsheid en een gevaarlijkheid, als een soort wilde katten. Een ander koppel heeft meer een emotionele, passievolle intimiteit. Een soort tango die ze met elkaar dansen. Op veel lagen is de intimiteit dus aanwezig."

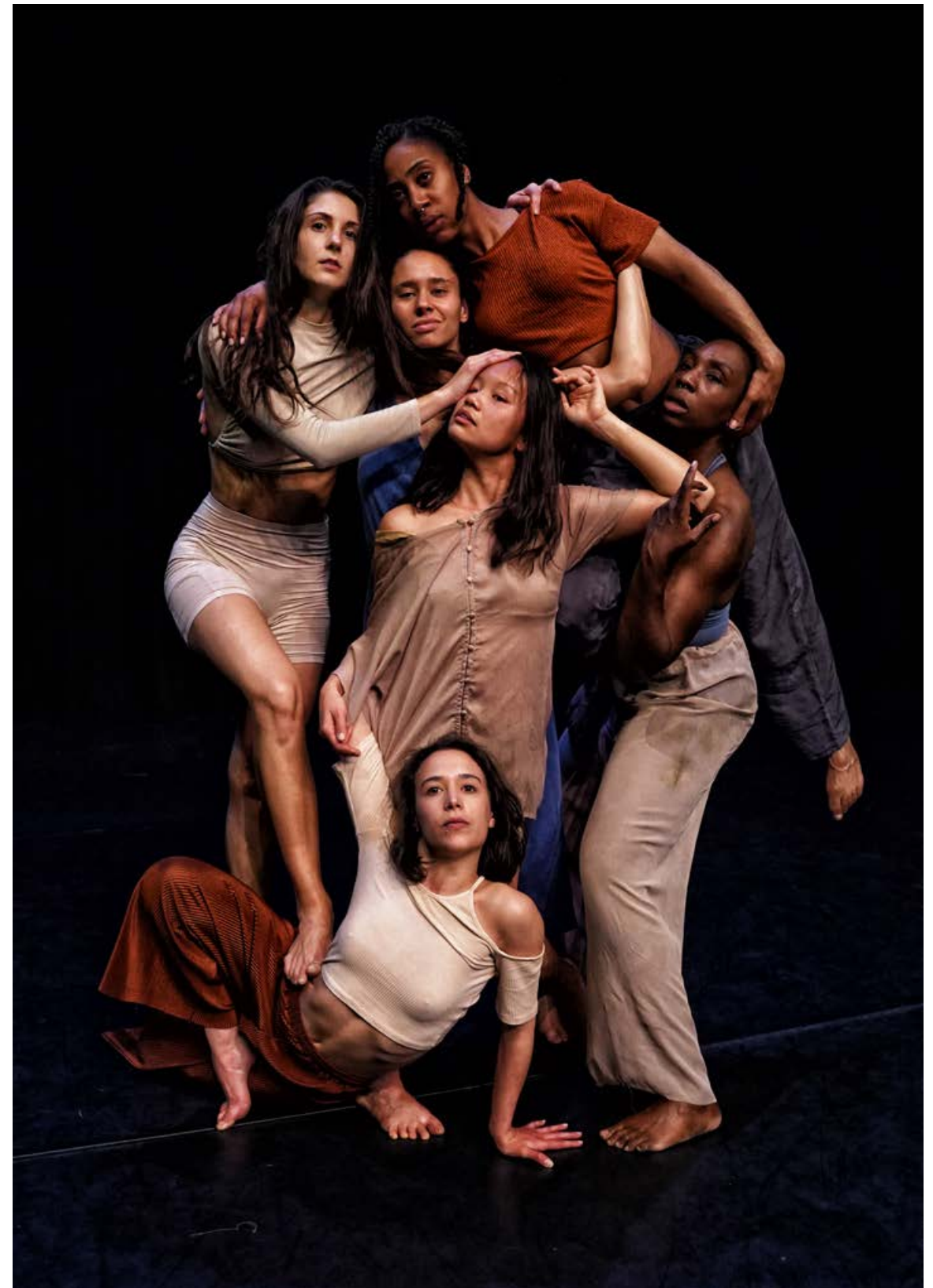
Ik hoor je het woord 'kleur' vaker gebruiken. Wat is de kleur van Sarah Huygens Jawla?

Huygens Jawla: "De kleur van Sarah Huygens Jawla is een mix denk ik, een mix van allerlei kleuren. Zoals ik ben geboren. Mijn mama is wit. Mijn papa is zwart. Ik ben heel wit opgevoed in België. Vorig jaar ben ik voor het eerst naar Gambia geweest om de familie van mijn vader's kant op te zoeken. Ik zit tussen die twee werelden in. De kracht van mij als maker is om die werelden samen te brengen. In mijn werk probeer ik een brug te zijn, door uitersten aan elkaar te verbinden. Dat zit dan bijvoorbeeld in dans of theater. Dat kan ook zitten in de witte en zwarte kant van mezelf, waar ik volgend jaar op ga focussen. Ik ben een gemixt mens. Ik denk dat dat wel mijn kleur is. En hoe mooi is het om met kunst mensen te prikkelen over de vele lagen van ons zijn."

Je gebruikt de Japanse danstheaterstijl Butoh als werkmethode om tot transformatie en kwetsbaarheid te komen bij de performers. Hoe gaat dat in z'n werk?

Huygens Jawla: "In Butoh wordt het onderbewuste aangesproken door transformatietechnieken waarbij spelers

"Fysieke intimiteit.
Emotionele intimiteit.
Intellectuele intimiteit. Er zijn zoveel soorten."

hun lichaam inzetten en hun eigen zelfonderzoek doen, door bijvoorbeeld een geleide fantasie. Van daaruit laten we de performers elkaar ontmoeten. De vraag is dan, hoever ga je in de transformatie van dat onderbewustzijn. Soms hebben dansers angst om zich open te stellen. Daar zijn dan gesprekken over, in hoeverre mensen bereid zijn om zich open te stellen.”

Hoever ga jij als maker daarin, in de diepte van die transformatie?

Huygens Jawla: “Ik werk vanuit een thema, in dit geval intimiteit tussen vrouwen. Daar zoek ik mensen bij waarmee ik die thematische klik heb, maar waar ik me ook op persoonlijk vlak mee kan verbinden. Ik werk vanuit mijn performers, in de zin dat ik werk met wie zij zijn als persoon en wat zij mij kunnen geven. Dat stop ik in de voorstelling. Ik merk dat dat niet voor iedereen is weggelegd. Veel acteurs of dansers willen liever dienstbaar zijn. Maar in mijn manier van werken zijn zij ook makende spelers en hebben dus een grote invloed op de voorstelling. Dat vraagt iets van hen. En dat vraagt ook iets van mij. Ik vraag de performers om zich kwetsbaar op te stellen, maar dat betekent dat ik dat ook moet doen om een voorbeeld te geven. Het is een continue zoektocht in wat ik wil van hen, hoe ik het uit hen trek en waar hun grens ligt. Dat is best een complex gegeven, want het is wel danstheater en geen therapie.”

Wat voor gesprekken zou je willen dat de toeschouwers na de voorstelling voeren? Wat wil je dat zij meemaken?

Huygens Jawla: “De toeschouwer die deze voorstelling meemaakt wordt meegenomen op een reis. In Butoh gaat het om het onderbewuste en zo komt de voorstelling tot stand. Wat er

in het onderbewuste van het publiek gebeurt is heel persoonlijk, het wordt beïnvloed door waar iemand in zijn leven zit en wat iemand wel of niet toelaat op dat moment. Wat ik hoop dat de toeschouwer meekrijgt is het openen van het innerlijke leven. Als daar een dialoog uit voortkomt dan zou dat heel mooi zijn. Over het gevoel. Over het menszijn.” •

Te zien op 8 & 9 Juli
in Melkweg Upstairs

Wat ik hoop dat de toeschouwer meekrijgt is het openen van het innerlijke leven. Als daar een dialoog uit voortkomt dan zou dat heel mooi zijn. Over het gevoel. Over het menszijn.

10X JULI DANS

Ook te zien op Julidans 2021

1

BEST REGARDS —
Marco D'Agostin (IT)

14 & 15 juli, 19.00 uur
Melkweg

© Alice Brazzit

ELISABETH GETS HER WAY —
Jan Martens (BE) / GRIP
12 & 14 juli, 20.30 uur
13 juli, 19.00 uur
Theater Bellevue

2

© Luis Xertu

3

LAVAGEM —
Alice Ripoll (BR) / Cie. REC
15 & 16 juli, 19.00 uur
Internationaal Theater Amsterdam

CHAPTER 3:
THE BRUTAL JOURNEY OF
THE HEART —
Sharon Eyal & Gai Behar (IS) /
L-E-V

9, 10, 12 & 13 juli 20.30 uur,
Internationaal Theater
Amsterdam

© Stefan Dotter

© Bart Grietens

5

Tender Men —
Koen De Preter (BE)

10 juli 20.30 uur,
11 juli 16.00 uur
Meervaart

© Bart Grietens

6

GIOIA LIVE —
Liat Waysbort (NL/IS) /
BITTER SWEET DANCE

2, 3 & 4 juli, 13.00 uur
Theater Bellevue

7

All Around —
Mette Ingvarlsen (DE/BE)
& Will Guthrie (AU/FR) /
Great Investment vwz

7 juli 18.30 uur & 8 juli 19.00 uur
Internationaal Theater
Amsterdam

© Marc Damage

© Renato Mangolin

8

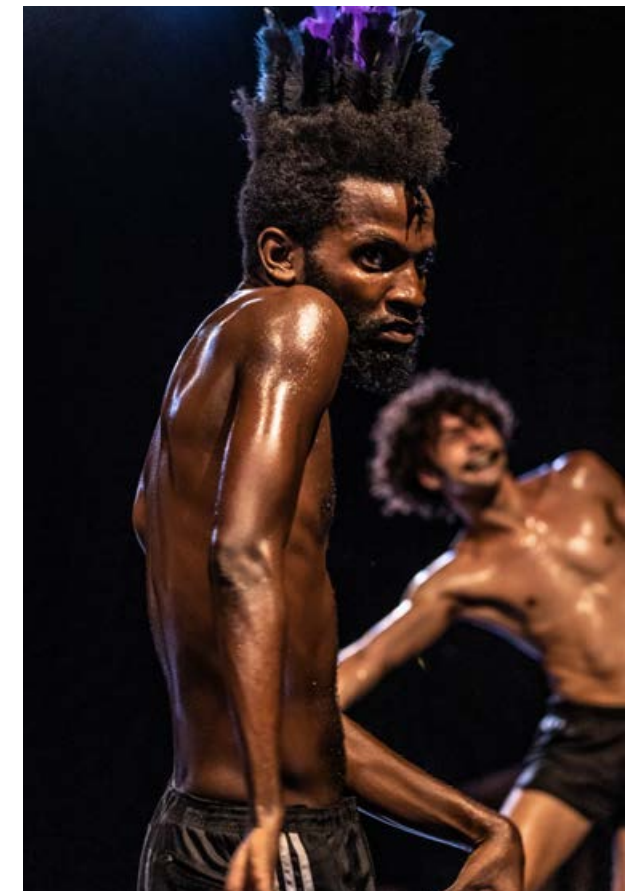
NEPTUNE —
Lois Alexander / ICK Artist Space

15 & 16 juli, 20.30 uur
Podium Mozaiek

9

grrRoUNd —
Marcela Levi & Lucia Russo (BR)

7 & 8 juli, 20.30 uur
Theater Bellevue

© Renato Mangolin

© Aisha Zeijpveld

10

8: METAMORPHOSIS —
Nicole Beutler Projects (NL/DE)

3 & 4 juli, 17:30 uur & 21.00 uur
Internationaal Theater Amsterdam

NEVER STOP DANCING

Artistiek directeur Anita van Dolen licht
30 jaar Julidans toe in twaalf statements.
Deel 3.

door
Sander Hiskemuller

9. HOLLANDSE NIEUWE

Uchronia —
Vincent Riebeek
Julidans NEXT

“Door de coronacrisis realiseerden we ons des te meer dat choreografen in onze directe omgeving óók een jaar hebben stilgezeten. We wilden hen een speciale plek in het festival bieden. Sarah Huygens Jawla, Igor Vrebac, Vincent Riebeek, Liat Waysbort en Arno Schuitemaker komen met premières. De grote gemene deler van hun werk is een actueel appèl op ons mens-zijn: ga voelen in plaats van denken. De vorm die ze daarvoor hanteren, kan extreem zijn. Neem Igor Vrebac, hij toont een totale uitputtingsslag, waarbij hij citeert uit de sport. Toch is zijn werk heel intiem en gaat hij op zoek naar wat er bij ons diep vanbinnen speelt.”

10. OPSTEKER VAN DANS

“Dertig jaar Julidans laat zien dat dans niet ingewikkeld hoeft te zijn. Je hoeft er geen verstand van te hebben om erdoor geraakt te worden. De abstractie van dans zorgt er juist voor dat je je eigen verhaal kunt maken en er je eigen betekenis aan kunt geven. Mocht er al sprake zijn van dé tip om van dans te genieten, dan is het deze wel: sit back & relax. Laat maar over je heen komen.”

11. CULTSTATUS BEREIKEN

“Op drie decennia kun je fijn terugkijken. En dan mag je trots zijn op dertig jaar Julidans. Julidans heeft choreografen als Maguy Marin, Marie Chouinard, Akram Khan, Wim Vandekeybus en Sidi Larbi Cherkaoui vanaf het eerste uur een plaats op het festival geboden en hen zien groeien tot wat ze nu zijn: de ‘rocksterren’ van de dans. Ze hebben een niet te onderschatten bijdrage geleverd aan de dans zoals deze vandaag de dag is. Wat hen zo succesvol heeft gemaakt? Ik denk precies dát waarin Julidans de afgelopen dertig jaar óók zijn vaste waarde heeft behouden. De dansmakers in Julidans zullen je nooit alleen mooie beelden aanreiken, maar gebruiken het lichaam om je er iets, in hun ogen, noodzakelijks mee te vertellen. We presenteren dansmakers die een eigen taal creëren, grenzen oprekken en verschillende dansstijlen en tradities samenbrengen. In een evenwichtige en eigenzinnige balans tussen schoonheid en dwarsheid.”

12. DANS HEEFT DE TOEKOMST!

Pina Bausch

“Ook hier met kapitalen en het vette uitroepteken! Dans is de kunstvorm van deze eeuw. Daarvan ben ik overtuigd. Alles komt erin samen: de mens, de geschiedenis, alle mogelijke kunstvormen. Migratie zorgt ervoor dat de bevolkingssamenstelling verandert en iedereen neemt z’n eigen culturele en historische bagage mee. Het lichaam is het perfecte medium om al die invloeden te incorporeren. Dans nodigt je uit andere manieren toe te laten om deze mooie maar gecompliceerde wereld te duiden. Dansgrootheid Pina Bausch zei niet voor niet voor niets: ‘Dance, dance, otherwise we are lost.’ Haar gevleugelde uitspraak kun je niet anders dan onderstrepen.”

Nicole
Beutler

“Wanneer wetenschap de mensen niet weet te bereiken omdat het hen niet in het hart raakt, dan ligt daar misschien een kans voor theater. In het theater kunnen we sterke en veelzeggende beelden scheppen die emoties oproepen en die de mens wellicht op een andere manier weet te bereiken. Woorden die makkelijker zijn gezegd dan begrepen, versterken wij doordat ze belichaamt worden door de dansers in een poging om het publiek te benaderen en aan te raken. Ik ben blij als het publiek zich door de voorstelling ‘empowered’ voelt. Dat de mensheid het waard is om voor te vechten.”

Christos
Papadopoulos

“Minimalisme is niet hetzelfde als minimale energie. Of minder vaardigheid. Minimalisme gaat over jezelf heruitvinden. Zonder overbodig franje. Door jezelf te verzetten tegen de eisen van het oog dat voortdurend vermaakt en bevredigd wil worden. Voor een performer is dat de ultieme naaktheid.”

- uit een interview voor de Onassis Foundation

KRITISCH MANIFEST MET ALEXANDRA BACHZETISIS EEN KNIPOOG

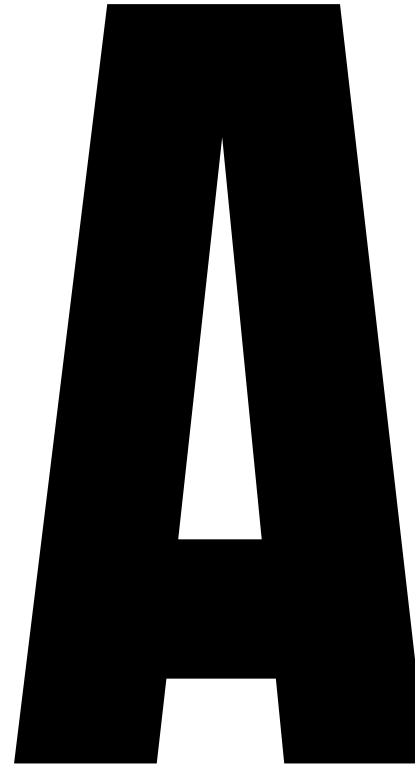

In de performances van de Grieks-Zwitserse Alexandra Bachzetsis gaan erotiek en antropologie een dynamisch huwelijk aan. Altijd staat het lichaam centraal in een kritisch manifest, dat onderzoekt hoe kunst en populaire culturen met elkaar verweven zijn. Elementen uit die verschillende werelden zet ze tegenover elkaar. Dikwijls met een knipoog naar de stereotype representatie van het vrouwelijke lichaam.

door
Moos van den Broek

© Nikolas Giakoumakis

> Alexandra Bachzetsis woont en werkt in Zürich. Ze is zowel choreograaf als beeldend kunstenaar. Haar werk beweegt zich op het snijvlak van dans, performance, beeldende kunst en theater. Die interdisciplinaire benadering is een directe afspiegeling van haar studies in Zwitserland, Vlaanderen en Nederland, waar ze een master volgde aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Sinds 2001 is ze actief als onafhankelijk kunstenaar, inmiddels kent haar oeuvre zo'n vierentwintig werken.

Codes en conventies onderuit halen, dat is wat Bachzetsis het liefste doet. Mede daarom besloot ze het theatercircuit, waarin ze lange tijd opereerde, open te breken en een nieuwe context te verkennen. Voorstellingen van Bachzetsis vind je dan ook evengoed in het theater als in musea of galerieën. Werk van haar is, behalve in het

internationale festivalcircuit, ook te zien in Tate Modern in London en Het Stedelijk Museum in Amsterdam.

Bachzetsis: "In mijn werk probeer ik altijd iets te kaderen. Door middel van gebaar, emotie en het lichaam zoek ik een dialoog met het publiek, waarin ik probeer te ontleden hoe de rollen zijn verdeeld. Wie beïnvloedt wie en hoe worden we gestuurd? In mijn werk herschik ik de bepalende elementen."

In *Private Song* analyseert Bachzetsis de codes van populaire songs uit de Griekse rebetico. Deze bluesachtige liederen zijn overal te horen in Griekenland, in cafés en op straat. Ze komen voort uit de historische Griekse connectie met de Oriënt. In de performance zoekt Bachzetsis de intimiteit tussen performer en toeschouwer op. *Private Song* werd gemaakt in opdracht van de kunstmanifestatie Documenta 2014 en kende een lange onderzoeksperiode.

Bachzetsis: "Mijn onderzoek concentreerde zich op de rebeticocultuur en de rol van culturele instituties. Wat ooit begon als culturele uitwisseling tussen de oosterse en Griekse muziektradities, is nu erfgoed en een taal die iedereen in Griekenland kent."

Tijdens de Turkse Onafhankelijkheids-oorlog, begin jaren twintig van de vorige eeuw, raakten veel in Turkije wonende Grieken hun land en geliefden kwijt. De liederen van de rebetico bezingen dat verlies. Thema's als ontheemding, eenzaamheid en het gemis van geliefden zijn de rode draad in de liederen. Vanwege de politieke spanningen ontstond er in die tijd een stroom van vluchtelingen richting Athene. Onlangs herhaalde die geschiedenis zich.

Bachzetsis: "Ik raakte geïnteresseerd in deze parallellen en ontdekte het theater van Piraeus in Athene. In die jaren twintig

deed het dienst als vluchtelingenkamp, net als andere instituties als scholen en kerken. Zo werd dit werk een metafoor voor een situatie uit de geschiedenis, die nog steeds speelt."

Bachzetsis ontrafelde ook de twee bij de rebetico horende dansen. De tsifteteli wordt alleen uitgevoerd door vrouwen en kent veel overeenkomsten met de oriëntaalse buikdans. De zeibekiko is een geïmproviseerde dans voor de mannen. Alleen in deze dans tonen zij hun emoties. De dans kent een strikt vocabulaire.

Bachzetsis: "Ik vroeg me af hoe ik deze dans als vrouw zou kunnen uitvoeren en hoe ik hem zou kunnen laten transformeren in een hedendaagse, populaire dans, terwijl toch de nostalgie ervan bewaard zou blijven. Ik zocht naar herijking én transformatie. Soms denken mensen dat ik met dit werk een connectie zoek met mijn roots, maar zo is het niet. Ik ben in Zwitserland opgegroeid met de Griekse traditie. Mijn Griekse familie komt uit de bergen en is doordrongen van traditie. De liederen en de dansen heb ik geleerd van mijn neven en nichten en mijn vader. Ik ben ermee groot gebracht, de Griekse traditie zit in mij. Met mijn biculturele achtergrond en crossdisciplinaire opleiding voel mij vooral thuis in de reconstructie. Alles kan daarin ontstaan en alles heeft er een haven. Het is iets wat je creëert en precies dat geeft een gevoel van vrijheid. Het verlangen ergens bij te horen, kun je een plek geven."

Wat wordt in een cultuur van de mannen verwacht? Hoe kun je dit op een geëmancipeerde manier tonen? Vanuit de rebeticotraditie ontleedden Bachzetsis, haar twee performers, de dramaturgen en de zangcoaches uit haar team (dramaturgen en zangcoaches) het begrip mannelijkheid. Vanuit dat onderzoek werden aspecten uit het

worstelen verwerkt in duetten. Tevens namen de makers de typisch vrouwelijke en mannelijk garderobe onder de loep.

Bachzetsis: "Hoewel ik een super strakke latex jurk draag – het ultieme vrouwelijk tenue – hebben mijn bewegingen een zeer masculiene benadering. Die spanning creëert een agressieve dialoog. Het irriteert of beangstigt. Je wordt ernaar toe getrokken, omdat het een ongewoon beeld schetst. Het is een provocatie, de toeschouwer wordt uit zijn comfort zone gezogen. Het werkt als een spiegel."

Een andere inspiratiebron was het werk van de Griekse schilder Yannis Tsarouchis. Hij portretteerde zijn naakte en halfnaakte mannen dikwijls op een zwart-wit geblokte vloer. Een schaakbord of een keukenvloer. Alexandra Bachzetsis put zo net graag uit de kunstgeschiedenis als uit het dagelijkse leven. De zwart-witte vloer krijgt in het stuk een belangrijke rol. Steeds bepaalt de positie ervan een nieuw perspectief.

Bachzetsis: "De zeibekiko is van origine een nomadische dans en wordt uitgevoerd op het specifiek stukje grond waar de reizigers zich bevinden. Het is een territoriale aangelegenheid. Ondanks het vele reizen is het als het ware toch steeds dezelfde vloer waarop gedanst wordt." •

© Mathias Völzke

Het is een provocatie, de toeschouwer wordt uit zijn comfort zone gezogen.

Voor de dansrecensent is dans kijken een beroep. Er moet gewerkt worden tijdens de voorstelling, vaak in gevecht met een prangende deadline van krant of magazine. Onbevangen in je theaterstoel zitten, is er voor hen dus niet bij. Of wel? We vuurden vijf vragen af op de danskenners die schreven voor het Julidans Magazine.

Zahira Mous
Moos van den Broek

Moos van den Broek

Hoe bereid je je voor op een voorstelling?

"Dat is heel verschillend. Als ik de choreograaf al lang volg, laat ik het over mij heen komen en lees ik liever iets achteraf. Dat geeft de meest neutrale beleving. Ken ik iemand niet, dan doe ik wat research. Dan kan ik het werk enigszins plaatsen."

Kun je nog onbevangen kijken of zit je bagage aan kennis soms in de weg. Kun je die in de garderobe achterlaten?

"Ik ben redelijk allergisch voor overdadige techniek en platitudes. Dat oordeel zit soms in de weg. Ten aanzien van beginnende kunstenaars ben ik wel voorzigtiger."

Wat doe als het echt tegenvalt, maar je wel groot fan bent van de maker?

"Dat is eigenlijk een heel interessant moment. Je kunt dan over voorgaand werk schrijven en een onderbouwde mening formuleren waarom je dit werk minder aanspreekt."

Kun je een memorabel dansmoment noemen, waarop je echt verrast of van je stuk werd gebracht?

"Gemiddeld heb ik er een hooguit twee per jaar, van die momenten waarop je 'verlicht' de zaal verlaat. Ik krijg er heel veel energie van. Een van mijn laatste ervaringen was tijdens TANZ van Florentina Holzinger. Zij is zo consequent en radicaal in haar werkwijze, het overweldigt me. 8: METHAMORPHOSIS van Nicole Beutler vond ik ook bijzonder, dat stuk raakte me op een spirituele manier."

Heb je een tip om je beter voor te bereiden of hoe te kijken naar een dansvoorstelling?

"Ach, dat moet ieder voor zich bepalen, alsof dans zo ingewikkeld is. Maar misschien dwalen we af van ons fysieke bestaan en beleving, dat is wel een beetje triest vind ik."

Zahira Mous

Hoe bereid je je voor op een voorstelling?

“Als ik een perspakket ontvang dan neem ik het materiaal dat daar in zit door, maar ik doe meestal nog wel wat meer onderzoek. Voordat ik naar een voorstelling ga kijken denk ik over de titel van het stuk na. Ik laat dat kort op me inwerken om mijn eigen creativiteit los te laten op hetgeen dat ik allicht ga zien en ervaren. Ik lees de synopsis van de voorstelling luchtig door, want ik wil mijn verwachtingen ook weer niet te veel beïnvloeden. Ik lees de tekst na de voorstelling trouwens ook weer. Ik ga dus best voorbereid naar een voorstelling kijken, maar probeer ook met een open blik te gaan.”

Kun je nog onbevangen kijken of zit je bagage aan kennis soms in de weg. Kun je die in de garderobe achterlaten?

“Als dansprofessional naar dans kijken zal ongetwijfeld een andere ervaring bieden dan aan een toeschouwer die niet alle ins en outs kent van het maken van een voorstelling en het op het podium staan. Omdat ik zelf ook choreograaf en performer ben is mijn kijkervaring wel beïnvloed. Ik denk dat dat mijn schrijfwerk juist ook interessant maakt, omdat ik de andere kant van het gordijn ken. Dat zorgt ervoor dat ik veel details zie. Ik observeer alle aspecten van wat ik zie, hoor en meemaak.”

Wat doe je als het echt tegenvalt, maar je wel groot fan bent van de maker?

“Ik vind het schrijven van een recensie het meest lastig wanneer de voorstelling me tegenvalt. Als ik wel groot fan ben van de maker en van voorgaande voorstellingen, dan maak ik allicht een vergelijking en licht toe wat ik wel goed vond in het verleden en onderbouw wat er tegenvalt in de nieuwe voorstelling. Maar ik schroom niet om eerlijk te zijn. Dat is juist de bedoeling”

Kun je een memorabel dansmoment noemen, waarop je echt verrast of van je stuk werd gebracht?

“Ik weet niet meer precies wanneer het was en ik kan me de titel van de voorstelling ook niet meer herinneren, maar ik weet mijn gevoel nog wel te herroepen. Het gevoel van groot ongemak. Het gaat, als ik het me goed herinner, om een voorstelling van Conny Janssen Danst. Geprojecteerd op grote schermen zag ik naakte lichamen met seksuele bewegingen. Het kwam op mij pornografisch over. En ik vond het absoluut niet kunst. Ik zag niet in waarom ik ‘hiervoor’ naar het theater was gekomen. Ik dacht, ‘dan kan men toch net zo goed een

pornofilm kijken?” Ik was nog nooit bij een voorstelling weggelopen, maar bij deze had ik besloten weg te gaan. Dat zegt natuurlijk wel iets. Het kan zijn dat het geen goede voorstelling was, maar het kan ook zijn dat ik toen niet klaar was om de achterliggende gedachte te zien. Ik ben benieuwd hoe ik vandaag op die voorstelling zou reageren bijvoorbeeld. Memorabel is het zeker te noemen, want Janssen had iets in mij in beweging gezet. Ik begon toen met mijn analyse van de psyche van de choreograaf en werd benieuwd naar waarom een maker bepaalde keuzes maakt. Het heeft me zeker geïnspireerd op het gebied van danscompositie.

Daarnaast ben ik nog steeds erg onder de indruk van twee voorstellingen die ik alleen op film heb gezien: *Sleepless* van het NDT en *The Rite of Spring* van Pina Bausch. De naadloosheid van de samenwerking van de dansers met hun techniek en muzikaliteit, de expressie, de voelbare spanning en emotie in combinatie met de muziek zijn elementen die me nog steeds inspireren en waar ik ideeën uit put als maker. Er zijn echt voorstellingen die ik mijn hele leven meedraag.”

Heb je een tip om je beter voor te bereiden of hoe te kijken naar een dansvoorstelling?

“Ik ben zelf het type toeschouwer dat metaforisch (of letterlijk) bewogen het theater uit wil lopen. Ik wil kunnen nadenken over wat ik heb meegemaakt. Ik wil ook de integriteit van een maker en de cast kunnen voelen. Ik weet dus wat voor soort toeschouwer ik ben waardoor ik specifiek zoek naar voorstellingen die hopelijk dat doel bij mij behalen. Als je nog niks of weinig hebt gezien dan is mijn tip: ga zo veel mogelijk kijken, in verschillende stijlen, van verschillende makers. Alleen op die manier kom je achter je ‘likes’ en ‘dislikes’ als toeschouwer. Je zult dan vanzelf gaan voelen waardoor jij geïnspireerd raakt.”

**NU OP
JULIDANS.NL**

OPUS —
Christos Papadopoulos
10 & 11 juli, 19.00 uur
Theater Bellevue
© Patroklos Skafidas

**HET VOLLEDIGE PROGRAMMA
TOEGANGSKAARTEN VOOR ALLE LOCATIES
LAATSTE FESTIVAL UPDATES**

**DE VERLEI-
DINGS** **GINEVRA**

**TECHNIE-
KEN** **PANZETTI**

VAN DE **ENRICO** **MACHT**
TICCONI

Hij is een jan-met-de-pet, maar ambieert rijkdom en status. Hij is nar én koning. Niet harlekijn maar 'harleking'. Een jong Italiaans duo gebruikt in haar voorstelling *Harleking* een beroemd typetje, geboren uit het Italiaanse volkstoneel, om iets te zeggen over het populisme en het radicalisme dat onze wereld teistert.

door
An Cardoen

© Andrea Macchia

U

propaganda ver terug in de geschiedenis.

Ze kennen elkaar al van de middelbare school en studeerden beiden aan de Academie voor Schone Kunsten in Rome. Daarna studeerde Ginevra Panzetti Intermediale kunst in Leipzig en Enrico Ticconi dans en choreografie in Berlijn. Sinds 2008 vormen ze een duo. Ze trekken internationaal de aandacht met hun (prijswinnende) choreografieën, videokunst, installaties en performances. Ze worden in heel Europa uitgenodigd voor residenties, winnen prijzen, staan op belangrijke podia en in musea. In 2019 werden ze uitgeroepen tot 'Talent van het jaar' door het toonaangevende magazine TANZ.

Hun werk is een voortdurende dialoog met de beeldtaal uit de historie. De Romeinse rethorica. Antieke landkaarten in de huizen van de rijken. De middeleeuwse vlaggendans. Archetypes uit het de mythologie. Voor Panzetti en Ticconi is de geschiedenis een spiegel: "Voor ons is *Harleking* een spiegel van hedendaagse communicatiepatronen. Je ziet hoe de inhoud van een boodschap wordt gemanipuleerd en betekenissen

> "Hoe kon het geweld, aanwezig vanaf de eerste lachsalvo's, ons zo lang ontgaan?", vroeg een recensent zich af na de première. Julidans had de voorstelling vorig jaar al op het programma in de afgelaste editie van 2020. Gelukkig komt het stuk in 2021 alsnog naar Amsterdam. De kritieken zijn unaniem lovend en *Harleking* is er niet minder actueel op geworden.

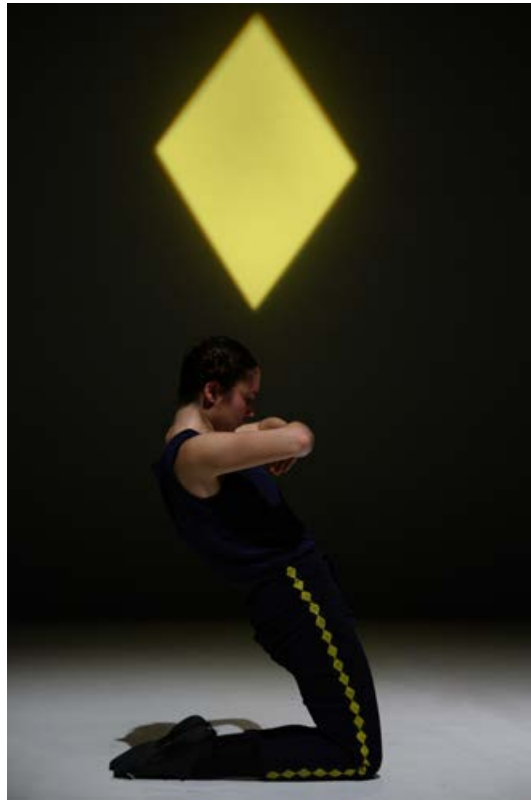
Uitgangspunt voor *Harleking* is de figuur van de harlekijn, de beroemde clown in ruitenpak uit de 16e-eeuwse Commedia dell'Arte. De gestileerde en vaak groteske gebaren van de Commedia vormen de basis voor een voorstelling over de manipulatietechnieken van machthebbers en hun spin doctors. Zij verpakken hun polariserende taal in een aantrekkelijke vorm. Ze entertainen ons met oneliners. Ze zijn meesters in het gebruiken van social media. Panzetti en Ticconi traceren de wortels van de

Alles kan daarin ontstaan en alles heeft er een haven. Het is iets wat je creëert en precies dat geeft een gevoel van vrijheid.

verschuiven, grenzen vertroebelen. Waar de gruwel van sommige onderwerpen volledig wordt verhuld door de aantrekkelijke verpakking.", vertellen ze in een interview voor Pact-Zollverein.

In hun voorstellingen en installaties smeden Panzetti en Ticconi de beelden aan elkaar tot hypnotiserende tableau's. Heel slim en bijna ongemerkt weten ze het publiek haast in slaap te sussen. Tot je plots doordrongen wordt van de ernst van wat je ziet. De manipulatie van mensen door beelden en beeldspraak houdt Panzetti en Ticconi al bezig vanaf hun eerste voorstelling *Le Jardin*. Daarin zien we twee jonge militairen, wapenstok in de hand, met elkaar flirten in een idyllisch landschap vol vogelgezang. Voor *Empatia* was de referentie Goya's schilderij *The Disasters of War*. Voor het tweeluik *AEREA* en *ARA! ARA!* putten ze uit de symboliek van de vlaggendansen, ontstaan op het slagveld, later populair volksvermaak. Elke voorstelling is op die manier een klein archief vol verwijzingen. Ticconi: "Dit stelt ons in staat om te verwijzen naar een historische en algemene denkbeelden. Naast het feit dat het lichaam voor ons een historisch archief is, en ons werk altijd een kwestie is van het vertegenwoordigen van dit lichaam, zijn geschiedenis en traditie."

Ook *Harleking* begint met abstracte scènes. Ze zijn ogenschijnlijk onschuldig - vooral fascinerend, virtuoos, soms grappig - wat ook precies de rol was van de historische harlekijn. Maar ongemerkt gaat de gebarentaal van harlekijn over in die van het autoritaire regime. We zien de opgestoken vuist - het gebaar van de fascist, de communist, de nazi's. "De geschiedenis", zegt Panzetti, "blijft zich herhalen." Panzetti: "Harlekijn is een sluwe bediende. Wat hem drijft is een grote honger naar macht, hij volgt daarin zijn dierlijke instincten. Hij is

We raakten geïnteresseerd in de Commedia dell'Arte toen we leerden dat het voortkwam uit het theater van de straat.

een dienaar die koning wil zijn. Zijn taal is beweeglijk, betekenis verandert voortdurend, hij is onvoorspelbaar en tegelijk meester van de verleiding."

De 16e-eeuwse volkstoneel waarin de harlekijn een hoofdrol speelde, stelde met komische typetjes de maatschappelijke machtsverhoudingen aan de kaak. De relatie tussen gebaar en boodschap was, zoals altijd in een komedie, dubbelzinnig. De toeschouwers uit die tijd begrepen de codes direct. "We raakten geïnteresseerd in de Commedia dell'Arte toen we leerden dat het voortkwam uit het theater van de straat. De personages figureerden in verhalen ontleend aan de toenmalige sociale context.", vertelt Ticconi aan Ma Culture. "Het is frappant hoe de stukken altijd draaien om het machtsspelletjes. Dat gegeven stond voor ons centraal. Daarom kozen we ook voor de harlekijn, hij speelt in de stukken een centrale rol in de relatie met de machtshebbers. Harlekijn is slim en erg sluw. Hij zoekt altijd naar manieren om zijn meesters in de val te lokken. Daarom bedenkt hij zijn trucs en draait hij zijn pirouettes om zijn doel te bereiken."

Panzetti: "Harlekijn ambieert een status aan het tegengestelde eind van de sociale ladder. Hij zit tussen twee uiteinden gewrongen. Wij spelen daarmee een spel en geven de dienaar de status van koning. Daardoor wordt alle betekenis van wat hij doet en zegt nog meer verwrongen."

De choreografen lieten zich voor de choreografie van *Harleking* ook inspireren door 'De Grotesken', Romeinse fresco's waarop monsterlijke wezens omringd worden door schitterende versieringen. Beelden die amusant zijn, zeggen Panzetti en Ticconi, maar geen vreugde scheppen. "La Grottesca combineert sierlijke en elegante krullen met monsterlijke figuratieve elementen. We waren

geïnteresseerd in de vereniging van twee tegenpolen, wat zorgt voor een soort "asymptotie", vertroebeling door overdaad, iets dat moeilijk te herkennen is.", vertelt Ticconi in *The Other Voice*. "Zo worden sociale media ook ingezet om politiek te bedrijven. Gebruik maken van extremen die elkaar lijken op te heffen. Een schattig poesje posten voor een tweet over een wapendeal. Geweld kan worden gemaskeerd door een goedgetimed grap. Het is allemaal illusie. Berlusconi was daar een meester in.", zegt Panzetti in *Ma Culture*. Ticconi: "We wilden aan de kaak stellen hoe de hedendaagse stortvloed aan nieuws en boodschappen ons beïnvloedt, hoe die voortdurende informatiestroom ervoor zorgt dat de inhoud van de boodschappen vluchtig wordt en vervaagt."

Te zien op 11 & 12 Juli
in Melkweg

Die boodschap kwam luid en duidelijk bij de internationale recensenten. "De voorstelling is vele dingen: bizar, intrigerend, elegant, zorgvuldig in elkaar gezet, uitstekend uitgevoerd. Het deed denken aan onze politieke verslaggeving. Bovenal ben ik overdonderd door de manier waarop Panzetti en Ticconi laten zien hoe een mens kan verdrinken in de razendsnelle opvolging van emoties, meningen en politiek." (Tanzschreiber).

LOCATIES JULIDANS

INTERNATIONAAL THEATER
AMSTERDAM
Leidseplein 26, Amsterdam
tel. 020 624 23 11
ita.nl

THEATER BELLEVUE
Leidsekade 90, Amsterdam
tel. 020 530 53 01
theaterbellevue.nl

MELKWEG UPSTAIRS
Lijnbaansgracht 234 A,
Amsterdam
tel. 020 531 81 81
melkweg.nl

PODIUM MOZAÏEK
Bos en Lommerweg 191,
Amsterdam
tel. 020 580 03 80
podiummozaïek.nl

BIJLMER PARKTHEATER
Anton de Komplein 20,
Amsterdam
tel. 020 311 39 33
bijlmerparktheater.nl

STEDELIJK MUSEUM
AMSTERDAM
Museumplein 10,
Amsterdam
tel. 020 573 2911
stedelijk.nl

MEERVAART THEATER
Meer en vaart 300,
Amsterdam
020 410 7777
meervart.nl

VONDELPARK
OPENLUCHTTHEATER
In het midden van het
Vondelpark, tegenover
ingang Van Eeghenstraat

VEILIG BEZOEK JULIDANS

Wij houden ons aan de geldende corona-maatregelen, zoals die zijn opgesteld door het RIVM en de Rijksoverheid. Zolang het coronavirus nog niet onder controle is, kan testen helpen om stapje voor stapje meer mogelijk te maken. De Rijksoverheid zet testen voor toegang in om sociale en culturele activiteiten op een veilige manier te faciliteren.

Mogelijk heeft u, naast uw toegangsticket, ook een negatieve testuitslag nodig. Op julidans.nl vindt u straks de up-to-date protocollen.

TICKET INFORMATIE

KOOP ONLINE
U kunt voor alle locaties online kaarten kopen via julidans.nl.

KOOP TELEFONISCH
Op +31 (0)20 624 23 11 kunt u van ma t/m vr van 14:00 - 18:00 terecht voor uw telefonische bestelling met een eenmalige machting (€ 2,50 administratiekosten per bestelling, inclusief opsturen).

KOOP AAN DE
FESTIVALKASSA
Van ma t/m vr van 14:00 - 18:00 of vanaf 1,5h voor aanvang van de voorstelling kunt u ook bij de festivalkassa terecht. Internationaal Theater Amsterdam - Leidseplein 26 - Amsterdam

OVER DE BEELDMAKERS

TYPEX
p. 4-5
Typex illustreert voor de Volkskrant, VPRO, Vrij Nederland, Oor en NRC Handelsblad. (Inter)nationale faam verwierf hij met de beeldroman Rembrandt (2013) en de stripbiografie De vele levens van Andy Warhol (2018). In 2019 kreeg hij de Stripschapprijs. Typex is 'een rock 'n roll-tekenaar bij uitstek,' aldus de jury. Julidans vroeg Typex om in illustratievorm te reageren op TREMBLE, de voorstelling met bijbehorende huppel tutorial van Andreas Hannes.
typex.nl

SABRINA BONGIOVANNI
p. 7, 12-21

Sabrina Bongiovanni is meester in het creëren van visuele concepten. Met een architectonische abstracte kijk weet zij op een grafische kleurrijke manier de wereld vast te leggen. Haar opvallende esthetiek blijft niet onopgemerkt. Zo weet de Amsterdamse fotografe feilloos haar weg te vinden binnen de mode fotografie maar exposeert ze ook in musea en galleries in binnen en buitenland. Voor deze publicatie portretteerde Sabrina makers van Julidans 2021 in hun eigen woonomgeving, de plek waar ze tijdens lockdowns in beweging bleven. Zelf maakte Sabrina tijdens de lockdown een indrukwekkend document van de verlaten winkelcentra in Londen.
sabinabongiovanni.com

RICHARD KOFI

p. 23
Richard Kofi is sinds maart 2021 de nieuwe Stadstekenaar van Amsterdam. Hij is beeldend kunstenaar, curator en programmeur van het Bijlmer Parktheater. Kofi woont en werkt in Arnhem en Amsterdam. Dit jaar won hij de Thami Mnyele Residency Award.
richardkofi.com

COLOFON JULIDANS 2021

JULIDANS TEAM

Directie & programmering
Anita van Dolen

Uitvoerend producent
Dick Vos

Festivalcoördinatie en Productie
Joanne ter Veen, Eefje van den
Broek, Edith den Hamer, Thomas
van Son, Felicia van der Weide

Marketing, Communicatie & PR
Jan Schoon i.s.m. afdeling
Communicatie en Media
Internationaal Theater Amsterdam

Coördinatie technische planning
ITA i.s.m. Afdeling Techniek
Internationaal Theater Amsterdam

Technische coördinatie locaties
TOT B.V. Marijcke Voorsluijs

Fondsenwerving
Sandra Verstappen

Programmaraad
Ellis van de Giessen, Kasper
Kaptein, Frank Noorland, Julie
Vegter, Veline Wijma, Richard Kofi

Bestuur Stichting Julidans
Nicole van Vessum (voorzitter),
Swati Sen Gupta, Nynke de Haan,
Pieter Zeeman

Hoofdproducent
Internationaal Theater Amsterdam

Partners
Internationaal Theater Amsterdam,
Theater Bellevue, Melkweg,
Vondelpark Openluchttheater,
Bijlmer Parktheater, Podium
Mozaïek, Stedelijk Museum
Amsterdam, Meervaart Theater,
ICK Artists Space, Dutch
Performing Arts, Henny Jurriëns
Stichting, Nicole Beutler Projects,
WhyNot, Dolly Warhol

Big Pulse Dance Alliance: Tanz
im August (Berlijn), Dublin Dance
Festival (Dublin), Dance Umbrella

(London), Torino Dance (Turijn),
Tanec Praha (Praag), New Baltic
Dance (Litouwen), One Week
Dance (Plovdiv), Zodiac Side Step
Festival (Helsinki), Sismògraf
(Olot), CODA (Oslo), Danscentrum
Zweden

Redactie Julidans Tijdschrift
An Cardoen (redactie),
Tamar Uylenburg, Jan Schoon,
Anita van Dolen

m.m.v Annette Embrechts,
Moos van de Broek, Jacq. Algra,
Francine van der Wiel, Sander
Hiskemuller, Zahira Mous, Sabrina
Bongiovanni, Richard Kofi, Typex

Concept en vormgeving:
Van Lennep, Amsterdam

Concept en fotografie
campagnebeeld: Jaap Scheeren

Druk: GTVDonMail
oplage 13.000

Uitgave Julidans 2021

Julidans wordt mede mogelijk
gemaakt door de volgende
subsidiënten en fondsen:

INTERNL
THEATER
AMSTRDM

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

AE amsterdams
fonds voor de
kunst

FONDS 21

A M
D O

dutch
performing
arts

VSBfonds.
iedereen doet mee

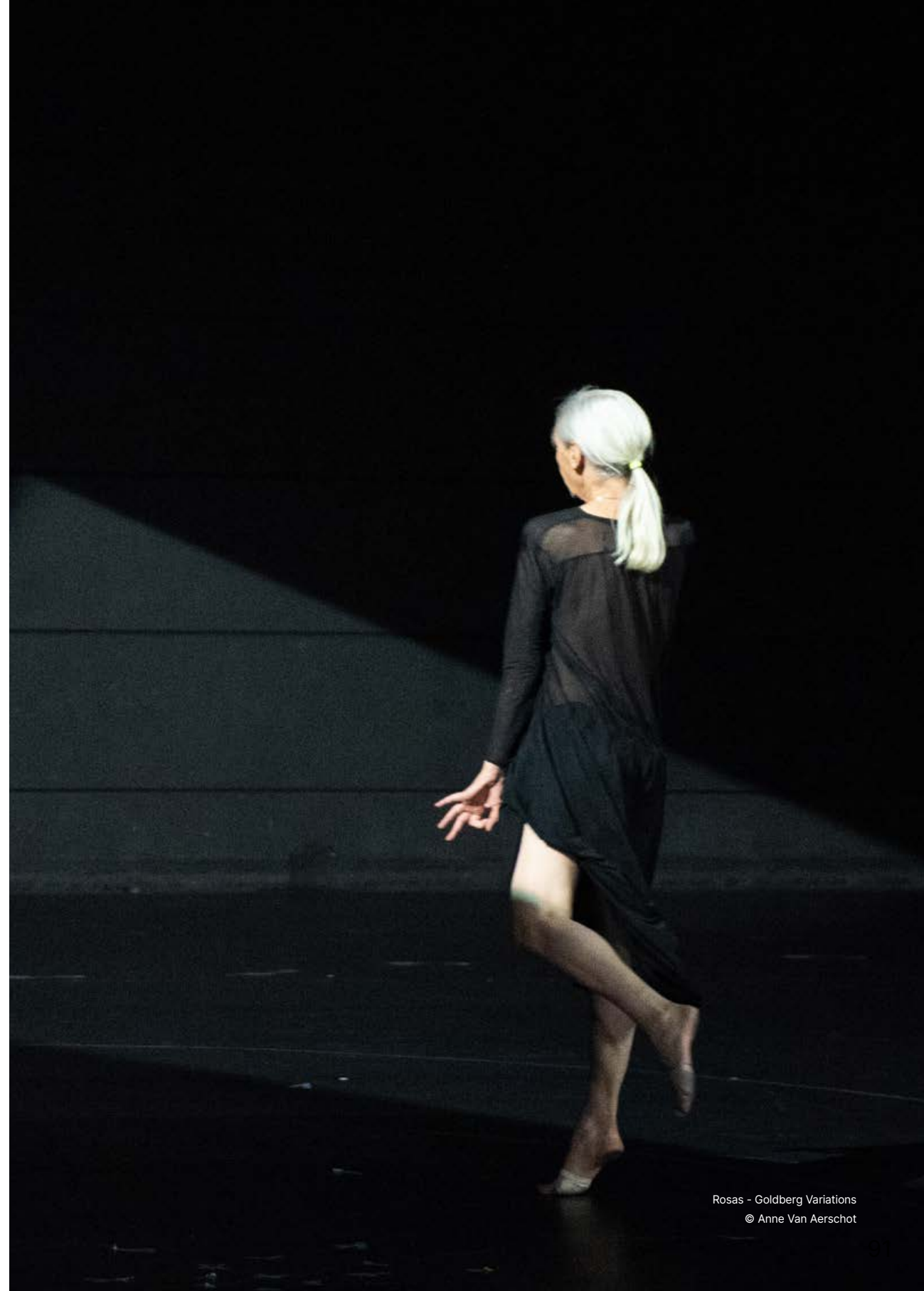
GOETHE
INSTITUT

pn nationales
performance
netz

ONASSIS
CULTURE

STEDELJK
MUSEUM
AMSTERDAM

Creative
Europe

Rosas - Goldberg Variations
© Anne Van Aerschot

**NEVER
STOP
DANCING**